

BUDAKALÁSZI

XVI. évfolyam | 9. szám
2022. november

HÍRMONDÓ

Budakalász polgárainak lapja • Stadtblatt für Kalasch • Лист грађана у Калазу

Kabátkampány

Ha fázik, vegyen el egy kabátot,
ha segíteni szeretne, hozzon egyet!

A TARTALOMBÓL

- Megemlékezés 1956-ról
– életüket adták a szabadságért
- Dr. Lánszki Imre, Eredics Gábor és
Hermeszné Uracs Mónika városi kitüntetése
- Koraszülöttek világnapja – a legkisebb hősök
- Városrendészek Kalászon
– reggeltől estig, nap mint nap
- Rekordszámú résztvevő az őszi Tófutáson
- Mozgalmas évet zárt a Rozmaring Szerb Táncegyüttes
- Karácsonyi kabátkampány indul

„Úgy várom, jössz-e már?”

MEGHÍVÓ

Ismét lesz Idősek Adventje. Budakalász Város Önkormányzata szeretettel meghívja 65 éven felüli polgárait **2022. december 11-én, vasárnap 15.00 órától a Patakpart Általános Iskola (Klisovác utca 15.) tornacsarnokában tartandó adventi ünnepségre.**

Dr. Göbl Richárd polgármester ünnepi köszöntője után Molnár György harmonikaművész és koncertzenekarának – vendégművész Tabáni István – előadásában **Máté Péterre emlékezünk.** A páratlan tehetségű magyar énekes, zeneszerző, zongorista közel 150 dal szerzője és előadója volt. Gyönyörű, szívhez szóló melódiái ma is népszerűek. Ebben az évben lett volna 75 éves. A rendezvényt szerény vendéglátás követi.

Részvételi szándékukat december 9. péntekig az info@koskarolyh.hu email címen, vagy 9 és 18 óra között a 06 70 395 5455 telefonszámon várjuk.

Parkolás az iskola és a mellette lévő idősotthon parkolójában korlátozott számban lehetséges, de 14.15 órától az Egészségház elől folyamatosan mikrobuszal szállítjuk majd oda és rendezvény végén vissza a vendégeket.

Szeretettel várjuk Önöket!

BUDAKALÁSZ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

„NEM IDE, ERRE
SZÜLETTÜNK.”

INTERJÚ SÁFÁR BENEDEKSEL
ÉS SÁFÁRNÉ SZABÓ VIKTÓRIÁVAL

(22-23. OLDAL)

Budakalászi áldozatai is voltak 56-nak

TISZTELT BUDAKALÁSZIAK!

A hatvanhat évvel ezelőtti forradalom- és szabadságharcnak a budakalászi lakosok aktív részesei voltak. Városunknak két hősi halottja is van: Tolonits Gyula a Parlament előtti sortűz áldozata lett; a nemzetőrként szolgáló Téglási András életét pedig egy orosz tankból leadott lövések oltották ki 1956. november 4-én. További három budakalászi születésűt találunk a 2500 főre tehető áldozatok között.

November első napjaiban a beígért csapatkivonások helyett újabb orosz csapatok özönlöttek át a román határon, a már Magyarországon lévő öt szovjet hadosztály mellé további tizenkettő vonult be. Nagy Imre híres rádióbeszédében erre hívta fel ország-világ figyelmét. A Moszkvához hű magyar kommunisták kérésére a kegyetlen orosz túlerő néhány nap alatt felszámolta az utolsó ellenállási csoportokat is, leverték az 1956-os forradalmat.

Az orosz tankok védelme alatt a régi-új kommunista rezsim Kádár János vezetésével nemcsak sortüzeket rendelt el, hanem a börtönök és siralomházakat megtöltő koncepciós pereket indított. A következő három évben közel 400 embert végeztek ki, több mint 21 ezer személyt börtönöztek be, 16 ezer főt pedig internáltak. Mindezt az amnesztia ígérete után úgy, hogy addig 200 ezren már elmenekültek az országból. A börtönökben sokakat brutálisan megkínóztak, számos nőt és kiskorút is. Törvénybe foglalták, hogy a 16 év feletti fiatalok esetében is halálbüntetést szabhassanak ki, Mansfeld Pétert is így végezték ki. Az elfogott szabadságharcosok közül további több száz főt szovjet hadbírói eljárás során végeztek ki, és 860 embert a Szovjetunió kényszermunkátáborába deportáltak.

Emlékezzünk a kalászi hősekre és az áldozatokra

A hatvanöt évvel ezelőtti forradalom- és szabadságharcnak a budakalászi lakosok is aktív részesei voltak. Tolonits Gyula az akkori kalászi plébános, Makk Ferenc segítője volt. Ő készítette a Szent Kereszt Felmagasztalása templom toronykeresztjét is. Október 25-én részt vett a Kossuth Lajos téri tüntetésen, ami később „véres csütörtök” néven vált ismertté. Máig tisztázatlan körülmények között magyar ÁVO-sok és orosz katonák tüzet nyitottak a Parlament előtt békésen gyülekező tömegre. Tolonits Gyulának is egy géppuskasorozat oltotta ki ott az életét.

A forradalom alatt Kalászon 25-30 karszalagos nemzetőr vigyázta a rendet: katonák, rendőrök, civilek vegyesen. Este hattól hajnalig kijárási tilalom volt a községben, de a nemzetőrök éjjel-nappal járőröztek. Téglási András műszaki tiszti növendék másik Szentendrén tanuló bajtársával, Illyés Lászlóval november 10-én a Berdón járőrözött. Egy Üröm felől érkező szovjet harckocsi tüzet nyitott és eltalálta a huszonnégy éves nemzetőrt, aki azonnal meghalt. A Klenity egyik utcája ma Téglási András nevét viseli. Tolonits Gyula és Téglási András mellett további három budakalászi születésű áldozatot tart nyilván a szabadságharc áldozatainak adatbázisa.

Egy következmények nélküli ország felemás igazságszolgáltatása

A rendszerváltás idején rengetegen bíztak abban, hogy a megtorlás áldozatai és felelősei hamar elnyerik méltó jutalmukat. **Biszku Béla egykori belügyminiszter büntetőjogi felelősségre vonásának története azonban hű lenyomata a felemásra sikerült rendszerváltásnak, a máig tartó morális válságának.** Biszku Béla volt az egyetlen pártállami vezető, akit az 1956-os forradalom utáni véres megtorlásokban, illetve a sortüzek elrendelésében betöltött szerepe miatt egyáltalán bíróság elé állítottak. Jogerős ítélet mégsem született vele szemben. Biszku Bélát 2016. március 31-én érte a halál. Hamvait egy budai erdőben titokban szórták szét. A felelősök közül a mai napig senkinek sem kellett felelnie a tetteiért.

De nem csak a felelősök elszámoltatása maradt el, a forradalom áldozatainak rehabilitációja is felemásra sikeredett. A megtorlások egyik kirívó igazságtalansága Tóth Ilona utolsó éves orvostanhallgató halálos ítélete és annak kötel általi végrehajtása volt. A neves jogászprofesszor, Jobbágyi Gábor így írt róla: „Az ártatlanul halálba küldött szigorló orvosnő az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik legtisztább, legnemesebb egyénisége, akinek emlékét is évtizedeken át meggyalázta a kommunista diktatúra egy hamis váddal. Tóth Ilonát ártatlanul ítélték halálra. Bár a rendszerváltás idején egykori évfolyamtársai mellett olyan nagy tekintélyek álltak ki mellette, mint dr. Balsai István igazságügyminiszter vagy dr. Káhlér Frigyes, a megtorlás ügyeinek szakértője, **1990-ben a Legfelsőbb Bíróság Tóth Ilona testvérének az ítélet semmissé nyilvánítására beadott kérelmét mégis elutasította.**

Tíz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a rendszerváltás utáni magyar politikai elit olyan törvényt alkosson, ami alapján a forradalom és szabadságharc után ártatlanul elítélteket a bíróságok fel tudták menteni. A Tóth Ilona perben hozott 1957-es koncepciós ítéletet is csak ekkor nyilvánította semmissé a Fővárosi Bíróság.

November 4. az 1956-os forradalom leverésének emléknapja volt. Emlékezzünk a hősekre és az áldozatokra, de ne felejtsük el a vétkeket sem!

dr. Göbl Richárd
polgármester

A hozzátartozók emlékezete mellett Tolonits Gyula személyi igazolványa is őrzi a golyónyomokat. Személyes visszaemlékezés a 13. oldalon.

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK

Elhalasztott kormányzati egyeztetések

Legutóbbi számunkban írtunk arról, hogy számos területen zajlanak a város és a kormányzat közötti egyeztetések. Több téma is napirenden van, ezek közé tartozik az energiamegtakarítás kérdése, valamint a beruházások, fejlesztések ügye.

Az energiaválság mindenkit fokozott takarékosagra int. A központi kormányzati elvárások 25 százalékos megtakarítást fogalmaztak meg, a budakalászi önkormányzat is hasonló mértékű megtakarításra törekszik. A Polgármesteri Hivatal mellett az önkormányzat intézményei is takarékoskodni fognak. **Továbbra is az a cél, hogy a város közintézményeit, az önkormányzati fenntartású óvodákat, bölcsődéket ne kelljen bezárni. Ugyanígy fontos, hogy a Faluház januári, februári programjait is a tervek szerint megarthassák.**

Természetesen ehhez az is szükséges, hogy az energiatakarékosági intézkedéseket mindenki figyelembe vegye és betartsa. Az elhalasztott első időpont után a város vezetői november 28-án találkoznak majd a kormányzat illetékeseivel, hogy egyeztessenek Budakalász energiamegtakarítási intézkedéseiről és a további lehetőségekről.

Az októberi Hírmondóban írtunk arról, hogy miniszteri egyeztetés lesz az elhalasztott budakalászi, illetve régiós beruházások miatt. A függőben lévő fejlesztésekről Budakalász, Szentendre és Pomáz polgármestere együtt ül tárgyalóasztalhoz majd az illetékes miniszterrel, Lázár Jánossal. Dr. Göbl Richárd polgármester a dr. Vitályos Eszter országgyűlési képviselőnek erről írt levelében kiemelte: *„a bizonytalan ideig elhalasztott, illetve függőben lévő állami beruházások – a Budakalászt és Pomázt tehermentesítő északi elkerülő út, az M0 északi szektor továbbépítése, a H5 HÉV agglomerációs szakaszának rekonstrukciója – mielőbbi folytatása a budakalásziak számára kiemelt közérdek, de hatással van a teljes régió jövőjére és fejlődésére”.*

Az elkerülő út már 1985-ben bekerült Budakalász rendezési terveibe, és a 2008-ban átadott Megyeri híd engedélyében is szerepelt. **Az elkerülő út megépítése egy 2016 októberében született peren kívüli hármass megállapodásnak is része. Ebben a Magyar Állam kötelezettséget vállalt az elkerülő út megépítésére. Budakalásznak tehát jár ez a beruházás, amelynek mielőbbi megvalósítása közlekedésbiztonsági, környezet – és egészségvédelmi védelmi okokból az egész térség számára fontos.**

Kérdéses a Patakpart Általános Iskola megközelítését szolgáló úthálózat- és infrastruktúra-fejlesztés is. A beruházásnak köszönhetően az új iskola környékén jelentősen javulhatnak a közlekedés feltételei, ugyanis a projekt keretében összesen 579 méter új út, 1734 méter új járda és egy új gyalogos híd épülne. Ezen felül 761 méternyi meglévő útszakasz teljesen megújulna, a közvilágítás 31 új kandeláberrel bővülne és 6420 m² gondozott zöldfelület jönne létre.

Az előkészítési szakaszhoz 36 millió forint kormányzati támogatás érkezett. Budakalász ezután feltételes közbeszerzési pályázatot írt ki, ami sikerrel zárult. A kivitelező kiválasztása megtörtént, a szerződést Budakalász aláírta. A munkák viszont csak a forrás rendelkezésére állása után kezdődhetnek el. Az 1,2 milliárd forin-

tos állami támogatás megérkezéséről nincsenek hírek. A város vezetése a nyár elején a kormányzattól azt a tájékoztatást kapta, hogy az új struktúra miatt a Belügyminisztériumhoz kerül a projekt, azóta viszont semmilyen hír nem érkezett.

A beruházásnak köszönhetően az új iskola környékén jelentősen javulhatnak a közlekedés feltételei

A Kalász Suli tervezett új tornaterméről sincsenek friss hírek. **A városvezetés koncepcióját elfogadó kormányhatározat idén januárban jelent meg a Magyar Közlönyben, a megvalósíthatósági tanulmány, valamint az engedélyezési és a kivitelezési dokumentáció elkészítésének határideje október 31. volt.**

Pályázható a rendkívüli önkormányzati rezsitámogatás

Oktoberben az '50-es évek óta nem tapasztalt élelmiszer-inflációt mért a KSH. A Bokros-csomag idején tapasztalt mértéket (37,5%) is túlszárnyalva most 40 százalék volt. A társadalmi és szociális krízishelyzetekre felkészülve a szociális támogatási rendszer bővítéséről döntött Budakalász Képviselő-testülete szeptemberben. **A rászorulóak a lakásfenntartási és a szociális tűzifa támogatás mellett immár rendkívüli rezsitámogatásra is pályázhatnak. Az elmúlt hetek tapasztalatai alapján a korábbiakhoz képest jelentősen nőtt a segítséget kérők száma Budakalászon is.**

Annak érdekében, hogy a város a fűtési szezon alatt az áremelés miatt kiszolgáltatott helyzetbe kerülőknek segítséget nyújthasson, a szociális rendeletben több módosítást is szükségesnek tartott. Egyebek mellett a már meglévő lakásfenntartási támogatás esetében a jogosultak körének bővítését, a támogatási összeg jelentős emelését, valamint új, rendkívüli rezsitámogatás bevezetését is. A lakásfenntartási támogatás esetében mind a jogosultsági jövedelemhatár, mind a megítélhető összeg jelentősen, utóbbi 50 százalékkal emelkedett. Az önkormányzati lakást bérlők esetében pedig a támogatás a rezsiköltségekre is elszámolható.

Új támogatási formaként jelent meg a rendkívüli rezsitámogatás, mely jövedelemhatártól függően annak adható, aki fogyasztóként legalább részben versenypiaci árak megfizetésére kényszerül, de azok is igénybe vehetik, akik a lakásuk fűtését kizárólag szilárd tüzelőanyaggal oldják meg. A rendkívüli rezsitámogatás összege havi 15 ezer forint, a rászorulóak tehát az októbertől márciusig tartó fűtési szezonra összesen 90 ezer forint értékű rendkívüli támogatást kaphatnak. Az új rendelet október 1-jén lépett életbe, a kérelmek azóta érkeznek és továbbra is benyújthatók.

A legfrissebb információk szerint a szeptember 15-e óta igényelhető **tűzifa támogatás**hoz november elejéig 20 háztartás jutott hozzá, összesen 34 köbméter fát osztott ki az Önkormányzat. Az új támogatási formaként megjelent **rendkívüli rezsitámogatást** lapzártánkig két esetben lehetett megítélni, és háztartásonként 90.000 forinttal támogatta az Önkormányzat a rezsiterhek miatt nehéz helyzetbe került családokat. A **lakásfenntartási támogatás** a Társadalmi Szolidaritás és Humán Ügyek Bizottsága hatásköre. Eddig két kérelemből két esetben döntött a bizottság a támogatás megállapítása mellett az adható maximális összeggel

Az Önkormányzat továbbra is várja azok jelentkezését, akik nehéz helyzetbe kerültek.

Őszi közmeghallgatás a Faluházban

Közmeghallgatás és testületi ülés volt Faluházban. A Képviselő-testület az energiaválsággal kapcsolatos takarékosági intézkedések mellett arról is egyhangúlag döntött, hogy a város felé régóta fennálló jelentős összegű tartozásokról az Önkormányzat tájékoztatni fogja a nyilvánosságot.

A napirendi pontok után megkezdődött a közmeghallgatás. Elsőként dr. Göbl Richárd polgármester számolt be arról a találkozóról, amelyre a térség polgármestereit hívta meg a körzet országgyűlési képviselője. Az önkormányzati rezsiköltségek drasztikus emelkedése és a magas infláció következményeinek enyhítéséről rendezett megbeszélésen dr. Vitályos Eszter mellett dr. Dukai Miklós önkormányzati államtitkár is jelen volt. Amint megérkezik a találkozóról készült emlékeztető, részletesen is beszámolunk róla.

A polgármester ezután az idei tavasz óta eltelt időszak legfontosabb önkormányzati eseményeiről, a Budakalászon megindult, illetve előkészített számos fejlesztésről számolt be a hallgatóságoknak.

Ezt követően Forián-Szabó Gergely és Nagel István alpolgármesterek válaszoltak az előzetesen, írásban feltett kérdésekre. A folytatásban a megjelent budakalásziak további kérdéseket tettek fel, több témával kapcsolatban pedig a véleményüket is megfogalmazták. Az Élhető Budakalász program alakulásáról, a helyi közlekedés nehézségeiről és a behajtási rendelet eddigi tapasztalatairól, az Arany János u. 3. szám alatti önkormányzati ingatlan jogi helyzetéről egyaránt szó esett, csakúgy, mint a fásítási program alakulásáról, a köztéri fák gondozásáról és a közbiztonság aktuális kérdéseiről.

Terítéken az ingatlaneladások

Kérdésre válaszolva Forián-Szabó Gergely elmondta: azért pályáztatják hónapok óta a Sekrestyés utcai két önkormányzati telket, hogy azok az elérhető legmagasabb áron keljenek el. Jelezte: míg korábban 1.3 milliárd forintért adtak el ingatlanokat a város korábbi irányítói, 2019-óta a város ingatlanvagyonára különböző ingatlanvásárlásokkal gyarapodott. A két ingatlan kapcsán kiemelte: nem cél a gyors és olcsó ingatlaneladás. Ellenpéldaként hozta fel a Kálvária lakópark telkeinek 2016-os eladását, amikor is a budakalászi közösség alig több mint 6 millió forintot kapott az eladott telkek darabjáért. Emlékeztetett a Mályva park ügyére is, amikor a nyár közepén kiírt 14 napos rendkívül szűk pályázati határidő nem arra utalt, hogy az elődök mindent megtettek volna azért, hogy minél több ajánlat érkezzen. A kérdés kapcsán az alpolgármester utalt a Pest Megyei Rendőrkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Gazdaságvédelmi Osztályán folyamatban lévő nyomozásra, a rendőrség legutóbb augusztusban kért újabb információkat az eladás körülményeiről.

Értékelvű együttműködés a polgárőrséggel

A polgárőrséggel kapcsolatosan feltett kérdésekre válaszolva egyértelműen jelezte: ha az új vezetőség hivatalosan is megkeresi a városvezetést, akkor természetesen együttműködésre törekednek majd. Ennek viszont értékelvűnek kell lennie. **Az alapelvek rögzítéséhez fontosnak nevezte, hogy hiteles személyek képviseljék a szervezetet, feddhetetlen jogkövető magatartásuk pedig példaértékű legyen, hiszen csak ekkor bízhatjuk rájuk nyugodt szívvel a közösség értékeit.**

Kiegészült a behajtási rendelet

Döntés született a behajtási rendelet kiegészítéséről. Az érintett utcák jegyzéke kiegészül a Szent László közzel és a József Attila utca páratlan oldalával az Óbuda utcáig. A behajtási engedély alól mentességre jogosultak körét kiterjesztették a szentistvántelevi és a klenityi városrészekben lévő bölcsodei, köznevelési, alapfokú művészeti, közművelődési intézmények, valamint a pedagógiai szakszolgálat dolgozóira. Ugyanakkor a képviselők úgy döntöttek, hogy az önkormányzati és nemzetiségi önkormányzati képviselőkre és bizottsági tagokra ugyanazok a szabályok vonatkozzanak, mint mindenki másra; azaz ne élvezzenek mentességet.

Jogi és végrehajtási eljárás az Arany János utcában

A Polgári Kör székházában 1933-tól könyvtár működött és filmvetítéseket is tartottak itt. 1949-ben a kommunista diktatúra betiltotta a civil szervezeteket, de az épület ezt követően is jó ideig a helyi közösség szolgálatában maradt; előbb napközi otthon, illetve óvoda, később pedig zeneiskola működött benne.

Az Arany János utca 3. szám alatti önkormányzati ingatlannal kapcsolatos jogi, illetve végrehajtási eljárások helyzetét is áttekintették a képviselők. A „Javaslat Budakalász Város Önkormányzatának tulajdonában álló 2011 Budakalász, Arany J. u. 3. sz. ingatlan tekintetében Lázár Dezső Péter jogcím nélküli lakáshasználó és adós jogerős lakáskiürítési ítélet végrehajtására irányuló eljárásban nyilatkozattételre” c. előterjesztés alapján a testület egyhangúlag döntött arról, hogy a végrehajtási eljárásban szeptemberben beadott önkormányzati nyilatkozatot a bíróság ne tekintse végrehajtási kifogásnak. Így a 2018-ban kezdődött és 2021-ben jogerős ítélettel zárult lakáskiürítési peres eljárást követő végrehajtási eljárásban a Szentendrei Járásbíróság iránymutatása szerint a végrehajtó folytatja munkáját.

A végrehajtó felszólításainak teljesítésére eddig nem volt önkéntes hajlandóság, de a bíróság jelezte: az adós nyilatkozott arról, hogy 2022. decemberében kiköltözik a 123 négyzetméteres ingatlanból, amit egy megküldött bérleti szerződéssel igazolt. Az önkormányzati követelés része a 2016-óta felhalmozott jelentős lakbértartozás is.

A TAKARÉKOSKODÁSI INTÉZKEDÉSEK MIATT VÁLTOZIK AZ ÜGYFÉLFOGADÁS RENDJE

Novembertől február 28-ig péntekenként szünetel a személyes ügyfélfogadás a Városházán, a hivatal zárva lesz. A munkatársak a hétfői délutáni ügyfélfogadási lehetőség mellett a szerdánként délelőtt és délután is rendelkezésre állnak. Az intézkedéssel a személyes ügyfélfogadás időtartama heti két napra korlátozódik, de összességében hetente egy órával nő.

November 1-től december 14-ig, valamint 2023. január 9-től 2023. február 28-ig az ügyfélfogadás rendje:

hétfőn 13-tól 18 óráig, szerdán reggel 8-tól 16 óráig.

Jól haladnak az új Vasút sori óvoda építési munkái

Jól haladnak az új Vasút sori óvoda építési munkái. Az Önkormányzat az Esztergom-Budapesti Főegyházmegyével együttműködve hozza tető alá a beruházást, és ha minden a tervek szerint alakul, a helyi gyerekek jövő szeptemberben birtokba vehetik az új létesítményt. Az új négycsoportos óvodával jelentősen csökkennek majd a jelenlegi magas csoportlétszámok településünkön.

Május végén az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye és a kivitelezői pályázaton nyertes REAG Invest Kft. képviselői aláírták az új budakalászi óvoda kivitelezői szerződését. Ekkor megtörtént a munkaterület átadása

is, a megállapodás értelmében a kivitelezésre 12 hónap áll rendelkezésre. A földmunkákkal és az épület alapjainak kijelölésével már meg is kezdődött az építkezés. Június végén ünnepélyes keretek között megáldották és elhelyezték az új óvoda alapkövét. A munka azóta is tart, és immár látványos eredményei is vannak. Aki a Vasút soron jár, láthatja, hogy épülnek az új óvoda falai, a kivitelezők szinte hétről hétre jutnak egyre közelebb a tervek megvalósításához. A fő cél most az, hogy az idén tető alá kerüljön az épület. Ebben az esetben a téli időszakban a belső munkákkal is tudnak majd haladni a szakemberek.

HELYI HÍREK

KLEBELSBERG KUNORA EMLÉKEZTÜNK

Klebensberg Kuno halálának 90. évfordulóján megemlékezés volt a Kalász Sulival szemben felállított mellszobornál. A magyar közoktatást alapjaiban megreformáló egykori vallás- és közoktatásügyi miniszter munkásságát dr. Váli István önkormányzati képviselő, a Településfejlesztési Bizottság elnöke méltatta.

Dr. Váli István, budakalászi vonatkozással kezdte beszédét. Klebensberg egyik közeli munkatársa, dr. Pogány Frigyes két ükunokája ugyanis jelenleg a Kalász Suli tanulója. Dr. Pogány Frigyes kiemelten foglalkozott a népoktatással, Klebensberg az ő segítségét is kérte abban, hogy közösen dolgozzák ki Magyarország népiszkolai hálózatának programját. Az elképzelések már az első világháború alatt körvonalazódtak, a megvalósításra azonban 1925-ig várni kellett.

A népoktatás kiszélesítése a békediktátumokkal megnyomorított országunk felemelkedésének fő eszköze volt, és ma is csodálhatjuk az akkori eredményeket. Katonai térképeken körzövel rajzolták meg, hová kell iskolát építeni, hogy minden gyermek hozzájuthasson a tanulásához, a tudáshoz. A cél az volt, hogy mindenki számára legyen elérhető távolságban iskola, a tanítóknak legyen meg-

Gróf Klebensberg Kuno 1922 és 1931 között vallás- és közoktatásügyi miniszterként tevékenykedett. Népiszkolai programja keretében ötezer iskolát létesített, megreformálta a középiskolai oktatást, bevezetve a reál-gimnáziumot, s a felsőoktatást is korszerű alapokra helyezte. Ő hívta haza az akkor külföldön tartózkodó Szent-Györgyi Albertet, a szegedi igazgató későbbi tanárát.

Kálvária park – elkészült a közvilágítás és kikerültek a kamerák is

Régi adósság teljesült azzal, hogy a napokban elkészült a közvilágítás a Kálvária parkban. Összesen öt kandeláber került ki a park területén, így sötétedés után is biztonságban érezhetjük magunkat. A világításkorszerűsítéssel együtt a térfelügyelő rendszer is kiépült: a kamerák a parkot, a játszótérrel és a templomromot is szemmel tartják. A munkálatokkal a közelmúltban végeztek, a fejlesztés összesen bruttó 4.850.000 forintba került, melyet a város saját forrásból biztosított.

Gyertyagyújtás és díszkivilágítás az ünnepi előkészületek jegyében

Budakalász is készül a karácsonyra és az azt megelőző adventi időszakra. A hagyományokhoz híven a Kárpátok óre szobor előtti téren helyezzük el az adventi koszorút, és november 26-án, szombaton gyújtjuk meg az első gyertyákat. Ezt követően december 3-án, 10-én és 17-én is számíthatunk a kalásziakra a közös ünnepváltásban. A Nyitnikék Óvoda, a Kalász Suli, a Telepi Ovi és a Patakpart Iskola is műsorral készül majd ezekre az alkalmakra.

Fontosnak tartjuk, hogy az ünnep hangulata és méltósága megmaradjon, de a takarékoság jegyében terveztük meg a város idei díszkivilágítását. A körforgalomtól a Budai út belvárosi szakaszán gyönyörködhetünk majd az ünnepi fényekben.

felelő lakhatása. A Szentistvántelepi Iskola eredeti épülete is ekkor épült – emlékeztetett dr. Váli István. Jelezte, bár Klebensberg vagyonos, befolyásos ember volt, mégis értette az elesettek gondjait. Jó vezető volt: ha beosztottja jobbat javasolt, mint az ő elképzelése, elfogadta azt.

„Bár önrzetes ember volt, túl tudott lépni a hiúságán, mert kíváncsi volt mások véleményére. Erre a nyitottságra és elfogadásra a hazai közéletben, az oktatáspolitikai alakításakor ismét nagy szüksége lenne” – tette hozzá a képviselő.

Az ünnepség második részében a Kalász Suli tanulói emlékeztek meg az 1932. október 11-én elhunyt államférfiről.

Budakalász képviselő-testülete Parlagi Endre polgármestersége idején döntött arról, hogy szobrot állít a trianoni katasztrófa után a magyar közoktatást alapjaiban megreformáló egykori vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Búza Barna alkotása elkészült, a 2010-ben felállított mellszobor felavatásának ünnepi szónoka Jókai Anna volt.

A Klebensberg Kuno Emléktársaság elnökeként az író párhuzamot vont a grófnak született, ám előjogaival soha nem büszkélkedő tudománypolitikust körülvevő társadalmi helyzet és a közoktatás tizenkét évvel ezelőtti állapota között. Úgy fogalmazott: *„rengeteget tanulhatunk a nagy elődtől, aki ugyanúgy a romokon építkezett, mint ahogy most is az iskolarendszer alapjaiban történő megreformálása áll előttünk”.* Jókai Anna a nagy előd tevékenységét méltatva akkor azt remélte, az állami oktatásirányításban sokan követik majd a klebensbergi szellemiséget. **Jókai Anna sajnos már nincs közöttünk. Vajon teljesült a reménye? Mi történt a tizenkét évvel ezelőtt remélt reformokkal? Javult vagy romlott a helyzet?**

AZ ARADI VÉRTANÚK EMLÉKE ELŐTT TISZTELEGTÜNK

Budakalász Város Önkormányzata az aradi vértanúk emléke előtt tisztelgett október 6-án délelőtt a Damjanich és az Iskola utca sarkán található emléktáblánál. A Himnusz közös elénekzése után az 1848/49-es forradalom és szabadságharc hőseire emlékeztünk.

A 13 honvédtisztet (Aulich Lajos, Damjanich János, Knézich Károly, Lahner György, Leiningen-Westerburg Károly, Nagy-Sándor József, Pöltenberg Ernő, Török Ignác, Vécsey Károly, Desseffy Arisztid, Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Schweidel József) 1849. október 6-án, a bécsi forradalom évfordulóján végezték ki Aradon. Ugyanezen a napon végezték ki Pesten az első felelős magyar miniszterelnököt, Batthyány Lajost.

A megemlékezés virágait a város nevében Forián-Szabó Gergely és Nagel István alpolgármester, a helyi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat nevében Mirkovits Katalin, a 2011 Egyesület képviselőjében Balogh Csaba és Kóder György, a város oktatási intézményei nevében pedig Hermeszné Uracs Mónika, Kovács Kristóf Áron, Németh Rita és Végh Attila helyezték el. Az ünnepség a Szózat hangjaival ért véget.

KERESZTURI ANDRÁS A CSERKÉSZCSAPAT ÚJ PARANCSNOKA

A budakalászi cserkészek tisztújításán Kereszturi András lett a cserkészcsapat új vezetője, a tisztséget Takács Benedekről veszi át.

A cserkészlet célja, hogy az önkéntes, politikától mentes, vallásos ifjúságnevelés hatására a cserkészek a társadalom számára hasznos polgárrá váljanak. A cserkészcsapat rendszeresen kirándul, munkájukat szülői munkaközösség támogatja. Idén nyáron két táborot tartottak, aminek az oka a szervezet magas létszáma. A nagyok tábora előtt a kisebbeknek egy-két napos előtáborral felkészített öt napos táborot szerveztek.

Mint korábban hírt adtunk róla, a városvezetés kezdeményezésére a Cserkészház jogi helyzete végre rendeződött, így a sikeres pályázatok után szeptember elején elindult az épület külső-belső felújítása.

A budakalászi az ország egyik legnagyobb cserkészcsapata több, mint 400 cserkessel.

TÁRGYALÁSOK FOLYNAK A DUNA-PARTI ÉPÜLETEK HASZNOSÍTÁSÁRÓL

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat idén nyáron átvette az egykori Gálfi Béla Intézet, illetve az Urbs pro Patiente Nonprofit Kft. által működtetett pszichiátriai osztály Duna parti épületeit. Az Önkormányzat nemrég levélben kereste meg a Szeretetszolgálatot, hogy tájékozódjon az állami feladatátvállalás fejében átkerült budaka-

lászai ingatlanok jövőbeni hasznosításáról.

A Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke arról tájékoztatott, hogy a kormányhatározatnak megfelelően átvették az épületeket. Jelezte, az Urbs pro Patiente Nkft. a továbbiakban Boldog Gellért NKft. néven folytatja a működését – fenntartva a Gálfi Béla Intézetet. A telephelyet már kiürítve vették át, hiszen a Gálfi Béla Intézet V. Pszichiátriai Osztálya már a Covid járvány alatt kiköltözött az épületből.

Az ingatlan állaga rendkívül leromlott, így rövid távon nem is tervezzük ott a pszichiátriai osztály beindítását. A kormányzattal megkezdtük a tárgyalásokat a terület egészségügyi intézményi fejlesztése kapcsán, de egyelőre nem tudok olyan információval szolgálni, amely már megállapodást tartalmazna – jelezte Győri-Dani Lajos.

A Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke reményét fejezte ki, hogy a terület jövőjéről és hasznosításának módjáról kezdett tárgyalások eredményéről a közeljövőben tájékoztatást tud adni.

A Gálfi Béla Kórház pszichiátriai osztályának budakalászi telephelye egykor rendszeres helyszíne volt a városunkban működő karitatív szervezetek és a kalászi iskolák eseményeinek. Az itt ápolott betegek messze éltek az egészségesek világától, nem véletlenül karolta fel őket a budakalászi Szent Ferenc Karitász Csoport és nem véletlenül volt rendszeres vendég náluk a Wettstein Etelka által vezetett iskolai színjátszó csoport sem. A betegek, az orvosok és az ápolók nagy szeretettel fogadták őket. Az első színi előadást sok másik követte, havi rendszerességgel koncerteket, bűvész, tánc- és népdalesteket szerveztek a betegeknek. Havonta egy-egy vasárnap autóval hozták ki a betegeket a kórházból, akik így részt vehettek a szentmiséken is.

ÚJABB 70 FÁVAL GAZDAGODOTT BUDAKALÁSZ

Újabb 9 magas kőris és 9 pusztai szil került Kalász Sulis diákok segítségével az Omszk parkba. A Patakpart Iskola diákjai segítettek a Gém utca melletti zöldterületen a 29 platánfából, 6 hegyi juharból, 3 kislevelű hársból és 10 nagylevelű hársból álló fasor ültetésében. A faültetési szezon kezdetén a VárosFa programban elnyert fákat erdész jelenlétében, környezeti neveléssel egybekötve ültették el. A faültetési akció a későbbiekben folytatódik.

A fent említett platánsor mellett a hársfasor, vagy a juharfák is hatalmasra nőnek majd. Ha pedig valamilyen oknál fogva jövő tavasszal egy-egy fa nem eredne meg, a kivitelezővel az Önkormányzat olyan szerződést kötött, amiben vállalta, hogy a meg nem eredt fákat pótolja - az eredeti költségkereten belül.

Komplett fasorok ültetése a klímaválság idején nagyon fontos előrelépés, hiszen a város klímáját a fák lombjainak mérete alapvetően befolyásolja mind az árnyék, mind a páratartalom szempontjából. A 70 fa nagy változás, és a városvezetés által beindított 1000 fát Budakalásznak! mozgalom számlálójaja átlépte az 500-at.

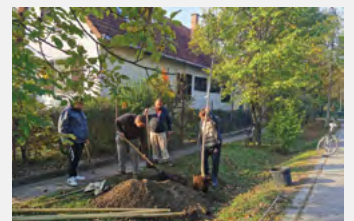
Az Omszk parkban kezdődtek a munkák

A Gém utcában a Patakpart Iskola több osztálya részt vett az ültetésben

Köszönjük a Kalász Suli pedagógusainak és diákjainak a lelkes részvételt. Az Omszk park főút felőli oldala a gyerek munkájával és az évek alatt a szeme láttára fog a lombos sétánnyá alakulni

A Zrínyi utcába király dió került, az ültetésben a 2011 Egyesület segített

VÁROSI ÜNNEPSÉG

AZ ÉLETÜKET ADTÁK A SZABADSÁGÉRT!

Az 1956-os forradalom és szabadságharc vérbe fojtását követően, félve a megtorlástól, 200 000 magyar honfitársunk kényszerült elhagyni az országot. A felemásra sikerült rendszerváltozás óta már 500 000 magyar él a külföldön. Pongrácz Gergelyék nem ilyen szabadságért harcoltak – hívta fel a figyelmet beszédében dr. Göbl Richárd polgármester. Az 1956-os forradalom és szabadságharc tiszteletére rendezett ünnepségen átadták a legrangosabb városi díjakat is.

Október 23-án délután megtelt a Faluház nagyterme. Az ünneplők nyitányként egy rövid filmösszeállítást láthattak az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeiről. Majd a **„Budakalásziért Em-lékérem”** kitüntetés átadása következett. A díjat a kalászi polgárok jelölése alapján idén megosztva a kalászi zeneiskola jelenlegi és egykori vezetőjének, zenetanárainak, **Hermeszné Uracs Mónikának** és **Eredics Gábornak** ítélte a képviselő-testület. A döntés indoklásában a jelöltek emberi és szakmai erényei mellett az idén 25 éves Kalászi Alapfokú Művészeti Iskola a kezdetektől megtapasztalt magas színvonalú testületi oktató-nevelő munkát is fontosnak tartották megemlíteni. *„Ez az elismerés nem csak nekünk, hanem a Zeneiskola pedagógusainak, valamint kiemelten a gyermekeknek és a szülőknek is szól”* – hangsúlyozták rövid köszönetükben díjazottak.

A jelölések alapján a képviselők a **„Budakalász Díszpolgára”** kitüntetést **dr. Lánszki Imrének**, az országosan ismert ökológus egyetemi tanárnak ítéltek. Dr. Lánszki Imrét intellektusa, humánuma, elkötelezettsége tette közkedvelt véleményformálónak Budakalászon. Rengeteg közösségi program előadója volt, amatőr történészként és régészként pedig csaknem két évtizede kutatja a közeli Pilist. A környezet és a természet védelme iránti elkötelezettsége példaértékű, bátor kiállásáért fizikai atrocitást is el kellett szenvednie. Bár néhány éve elköltözött, a mai napig ezer szállal kötődik városunkhoz.

Pallos József, a budakalászi Gyógynövénykutató Intézet igazgatója laudációjában így fogalmazott: *„A másokért végzett szolgálat eredménye a díszpolgári cím. Lánszki doktor életpályája különleges: már a hetvenes, nyolcvanas években óvta a természetet és nemzeti ügyé emelte a környezetünk megóvását. Ökológusként kiemelkedő*

„Fenyegetéssel, sárdobálással, gyalázkodással nem lehet nemzetet, közösséget építeni” – hívta fel a figyelmet dr. Göbl Richárd polgármester.

Fotók: Santa Balázs

Az ünnepi megemlékezésre megtelt a Faluház nagyterme

eredményeket ért el, és a magyar múlt, a pilisi táj kutatásában is jeleskedett.” Dr. Lánszki Imre válaszában személyes emlékeiről vallott és budakalászi büszke kötődését említette. Jelezte, a korábbi évek két díjazottja, Parlagi Endre egykori polgármester és Dr. Lang György professzor után különösen nagy megtiszteltetés számára a kalásziak és a képviselő-testület által megítélt díszpolgári cím.

A „Budakalász Díszpolgára” kitüntetést dr. Lánszki Imre, az országosan ismert ökológus egyetemi tanár vette át.

Nagy sikert aratott a Lenvirág Táncegyüttes műsora.

Dr. Göbl Richárd polgármester ünnepi köszöntőjében elmondta: 1956 októberében nem volt olyan magyar, akit valamilyen módon ne érintett volna meg a szabadságvágy élménye. Egyebek mellett felhívta a figyelmet:

a jelen sokkal tartozik a múltnak, de meg kell valljuk, hogy a szabadságharc örökösei bizony nem mindenben teljesítették a rájuk bízott feladatokat. Felemásra sikerült vértelen forradalmunk és rendszerváltozásunk után értékrendünkben elbizonytalanítva, morálisan megrendülve, nemzeti tudatunkban szétzilálva és fizikailag rohamosan fogyatkozva állunk a harmadik évezred elején – idézett dr. Göbl Richárd.

A polgármester több, személyes történetet is felemlített az 1956-os események kapcsán. Kiemelte: a forradalom gyermek-hősei megtanították, hogy a szabadság nem a felnőttek kiváltsága, a háttartalan megbocsátás erénye nélkül pedig nem békélhetünk meg a múlttal. Dr. Göbl Richárd külön megemlékezett Tóth Ilonáról, akit 24 évesen, szigorló orvosként, ártatlanul végeztek ki 1957-ben. A polgármester záró gondolataiban elmondta: **a 21. század magyarságának is van feladata, mert fenyegetésekkel, sárdobálással, gyalázkodással nem lehet sem országot, sem pedig közösséget építeni**

A fiatal táncosok után a felnőtt férfi csoport tagjai adtak ízelítőt tudásukból.

Az ünnepség után fáklyás menet indult az Omszk parkba, a kopjafához, ahol a megemlékezők mécseseket és koszorúkat helyeztek el.

Nagy sikert aratott a Lenvirág Táncegyüttes műsora; előbb a fiatalok, majd a felnőtt férfi csoport tagjai adtak ízelítőt tudásukból. Az ünnepség után fáklyás menet indult az Omszk parkba, a kopjafához, ahol a megemlékezők mécseseket és koszorúkat helyeztek el.

OKTÓBER 23. | EGY EUFÓRIKUS NAP TÖRTÉNETE

1953-tól, Sztálin halálát követően a Szovjetunióban és ennek nyomán Magyarországon is némi enyhülés kezdődött. Az ország fellélegzett, de nem sokáig. Moszkvát „meggyőzve” ismét Rákosiék vehették át az irányítást, Nagy Imrét félreállították. Ausztriából kivonult a Vörös Hadsereg, de 1956 júniusában a lengyelországi Poznanban kitört munkásfelkelést vérbe fojtották.

A magyar társadalomban elindult változásokat már nem lehetett visszafordítani. Rajk László október 6-ai temetésén már százezer ember visszhangozta: „Nem állunk meg féluton, sztálinizmus pusztuljon!”. Megélénkültek a civil kezdeményezések, értelmiségi körök alakultak, az elkövetett hibákért felelős pártvezetés felelősségre vonását, politikai vitákat és Nagy Imre rehabilitálását hangoztatták. A főiskolák, egyetemek diáksága is Nagy Imre miniszterelnöki kinevezését, a szovjet csapatok kivonását és a Kossuth-címer visszaállítását követelte.

A műegyetemisták által szervezett október 23-ai tüntetésen és délután a Petőfi-szobornál is elszavalták a Nemzeti dalt. Itt már sokezer ember zúgta Sinkovits Imrével együtt a refrént: rabok tovább nem leszünk! Estefelé már csaknem kétszázézer tömeg érkezett a Kossuth térre a Parlament elé, a házakon megjelentek a nemzeti zászlók, amelyekből kivágták Rákosi címerét. „Ruszkik haza, ruszkik haza!”, „Aki magyar velünk tart!” – harsogta a tömeg.

Fotó: Fortepan

EGYÜTT MINDENT MEGOLDOTTUNK

Beszélgetés a 2022-es „Budakalászi Emlékérem” díjazottjaival, Hermeszné Uracs Mónikával, a Kalászi Alapfokú Művészeti Iskola vezetőjével és Eredics Gáborral, az iskola alapító igazgatójával.

Megosztva kaptátok a díjat, mert annyira összefonódik a munkátok, mint a klasszikus és a népzene a zeneiskolátokban.

Gábor: Pontosan. A klasszikus és a népzene nem két külön világ, egy egységes dolog, amit bizonyított Kodály Zoltán és Bartók Béla munkássága. Ők nem csak a XX. század legnagyobb magyar zeneszerzői, hanem legnagyobb népzene kutatói is voltak, műveikben ihlető forrásként felhasználták a népzenei hagyományainkat. A magyar zeneoktatásban sokáig nem tudott igazán meghonosodni ez a gyönyörű ötvözet. Voltak nagyon színvonalas klasszikus és népi zenei iskolák, de nem együtt. Néhol megjelentek népzenei szakirányok is az alapfokon klasszikus zenét oktató intézményekben, de inkább a klasszikus műfaj szegény rokonaként.

Mónika: Azért nem tudott a népzene szárba szökkeni a klasszikus szakok mellett, mert nem működött az országban rendes népzene tanár-képzés.

Aztán valami elindult Budakalászon.

Gábor: Az iskola alapítása előtt is több szállal kötődtem Budakalászhoz; ide jártam óvodába, közel tíz évig itt próbáltunk a Vujcsics Együttessel, mert ketten is kalásziak a zenekarban, valamint itt volt az utolsó és egyben legmeghatározóbb találkozásunk a zenekar névadójával, Vujcsics Tihammal egy szerb búcsút követő bálon, ahol együtt zenélhettünk vele.

Egy, a zeneiskola alapításhoz vezető történetről kevesen tudnak: Barabás Marikával korábban együtt dolgoztam Szentendrén, ahol sajnálatos módon megszűnt egy magas színvonalú kulturális intézmény. Méltó lezárásképpen az intézményvezető elhívta a kollektívát Észak-Olaszországba egy hosszú hétvégére. Marika ekkor már Budakalászon dolgozott és ismerte a zenei törekvéseimet. Az úton figyeltem arra, hogy abba az autóba kerüljön, amibe én is utaztam. Ausztriában megálltunk egy tó melletti szép sétányon megmozgatni a tagjainkat. Akkor Marika felvázolta, hogy Kalászon van a szentendrei zeneiskolának egy kihelyezett tagozata

nagyjából 30-40 diákkal, 3-4 tanárral, azonban ennél a zenei igények sokkal magasabbak lennének. Nekem szegezte a kérdést, hogy nem akarom-e itt megvalósítani az elképzeléseimet egy önálló zeneiskola megalapításával. Egy gyakorló zenésznek nem magától értetődő ebbe beleállni, mert egy zeneiskolához nagyon sok minden kell a zenén kívül is. Szép októberi idő volt, ahogy beszéltem, megálltam a gesztikulációval, és ekkor egy cinke rászállt az ujjamra. Hosszú másodpercekig ott maradt, majd elreppent. Életemben nem szállt cinke az ujjamra, se előtte sem azóta. Ez 26 évvel ezelőtt október 4-én Assisi Szent Ferenc napján történt, így már érthető, hogy nem mondhattam nemet. Akkor úgy éreztem magam, mintha a világ közepén lettem volna, tudtam, hogy ez egy fontos pillanat az életemben.

A legnagyobb munkát, a legtöbb gyakorlást az orgonába fektettem be, konzervatóriumot végeztem orgona és zeneszerzés szakon. Utána a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Karára kerültem ének-zene, népművelés szakra, majd történt egy baleset az ujjammal. Nagyon úgy nézett ki, hogy az a rengeteg energia, amit a klasszikus zenébe, az orgonálásba fektettem, elszáll. Benne volt a döntésemben az is, hogy ha népzene szakokat tudok létrehozni egy zeneiskolában, ahol klasszikus szakok is vannak, ott az elveszni látszó múltamat hasznosítani tudom. Ezért én is sokat köszönhetek Kalásznak és a Zeneiskolának; itt semmi nem veszett kárba az életemből.

A Kalász Művészeti Iskola és annak nagyszerű pedagógiai programja, ami a klasszikus és népzenei tanszakok egysége, együttműködése úgy tudom országos szinten is jó példát adott hasonló, fontos kezdeményezéseknek.

Gábor: A Zeneakadémián 15 éves lett a népzene tanszék. Ehhez a 25 éve elindult budakalászi zeneiskola népzenei programjában meghatározó mértékben járult hozzá. Bizonyító érvként szolgált arra, hogy egy nevelőtestületben a klasszikus zenetudományi végzettségű és a népzenei gyakorlatot mester szinten művelő tanárok egymás megbecsülésével, segítségével, egymást inspirálva tudnak együtt dolgozni. Meg tudtuk mutatni, hogy nincs két szekértábor. Az is erősítette a népzene tanszék létrejöttének érvrendszerét, hogy akkoriban szervezték Petrovics Emil zeneszerző születésnapjára ünnepséget, amin a Söndörgő zenekar is jelen volt és a muzsikájuk mély benyomást tett a Zeneakadémia rektorára, Batta Andrásra. A Söndörgő zenekar tagjai a mi iskolánkban voltak kamarazene növendékek, konzervatóriumba jártak klasszikus és népzene szakon egyszerre.

Mónika: Ehhez az is kellett, hogy Gábornak megvolt a klasszikus zenei végzettsége is. Jól zongorázott és orgonált. Ez is erősítette a bizalmat a személye iránt. Nem egy olyan emberre bízták a népzene oktatását, aki kicsit különáll a klasszikus zeneművészek profizmusától.

Honnan ismeritek egymást?

Mónika: Eredics Gáborról csak annyit tudtam, hogy a Vujicsics Együttes vezetője, amikor felhívott, hogy mennék-e tanítani zongorát az induló kalászi zeneiskolába. Alig tudtam megszólalni. Akkor fogalmam sem volt, hogyan talált meg, honnan hallott rólam. Később kiderült, hogy a leendő iskolatitkár találkozott velem a Tatros táncházban, ahol a magyar, a moldvai és a gyimesi csángó népzene, néptáncot népszerűsítették. Ott beszédbe elegyedtünk és megtudta rólam, hogy klasszikus zongoratanár vagyok. Nincsenek véletlenek; amikor Gábor megkeresett, volt egy részállásom a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskolában, akkor éppen ott laktam a Batthyány tér mögött, így logisztikai szempontból is visszautasíthatatlan volt az ajánlat, mert HÉV-vel könnyen ki tudtam jutni.

Gábor: Amikor említették nekem, hogy van egy zongoratanár, aki néptáncos is, táncházba jár, szereti a népzene, tehát neki ez szintén olyan érték, mint Bartóknak, akkor tudtam, hogy ide akarom hívni őt tanítani. Én azért tudtam boldog ember maradni a nehéz helyzeteket követően is – hiszen volt ebből is jó néhány –, mert Mónika megérkezett és vezető helyettesként elvállalta, hogy együtt vigyük ezt a nem mindennapi pedagógiai programot. Most ő vezeti a Zeneiskolát, aki az alapítók között is jelen volt.

Mónika, hogyan alakult az életedben a népzene szeretete, ismerete mindamellett, hogy felsőfokú végzettségű klasszikus zenész vagy?

Ahogy '92-ben Debrecenben megszereztem a zeneművészeti diplomám, csatlakoztam Sára Ferenc Forgórózsa Táncegyütteséhez. Ott egy pillanat alatt olyan mennyiségű anyagot kaptam, annyi csodá-

tos autentikus zenét és táncot tanultam, amire azóta is támaszkodhatok. Nagyszüleim paraszti családból származtak és falun éltek. Mindig nagyon szerettem, amikor énekeltek, táncoltak és a hagyományaikról meséltek. Az egyik nagyapám citerákat is készített. A népzene szinte az anyatejjel szívtam magamba, így klasszikus zenészként sem vált nehezemre Gábor örökségét továbbvinni, hogy a népzene és a népi hagyományokat is őrizzem. Most is néptáncolok, a Lenmamik csapatát erősítem Budakalászon.

Mi a sikeres együttműködések titka?

Mónika: Szeretjük egymást és bízunk egymásban. A fantasztikus tanár egyéniségek idehívásában is mindig egyetértettünk, kialakítva egy szakmailag és emberileg is nagyszerű légkört. A nevelőtestülettel összefogva egy irányba tudtuk vinni, fejleszteni a Zeneiskolát. Mikor átvettem Gábortól az intézményvezetést, akkor sem szakadt meg az együttműködés: bármikor kereshettem, hívhattam, soha nem érkezett elutasító válasz. Mindent megoldottunk együtt, mindig számíthattunk egymásra. Mai napig a Zeneiskolát érintő nagyobb, fontosabb döntéseket megvitatjuk egymással. Emellett a Kalász Művészeti, Nevelési Alapítvány, ahol Gábor a kuratórium elnöke, folyamatosan támogatja a munkánkat.

Gábor: Mónikával hasonló a lelki alkatunk, mindig szót tudtunk érteni, mindenre találtunk megoldást. Mónika azonosulni tudott a szakmai programunkkal, de szakmai kérdésekben egyébként is könnyen megtaláljuk a közös hangot. Több nehézségen együtt mentünk át, ezért is nagyon fontos nekünk ez az elismerés. Volt, hogy úgy tudtuk megmenteni a Zeneiskolát, hogy egy AMK-t (Szerk.: általános művelődési központ) hoztunk létre, amihez meg kellett írunk egy 700 oldalas dokumentumot. Benkó Attilával, a Faluház vezetőjével együtt hárman készítettük el éjszakákba nyúlóan. Amit létrehoztam, az Mónika nélkül megszakadt volna. Ezért jelent nekem nagyon sokat, hogy közösen kaptuk a város elismerését.

Célunk továbbra is az, hogy mindenki, aki a Kalász Művészeti Iskolába jön diákként, tanárként vagy vendégként, az minden szempontból épülni tudjon, hiszen csak ilyen légkörben lehet szépen muzsikálni.

Gulyás Rita

VARGA JÁNOS ÉLŐ TÖRTÉNELEMÓRÁJA

A budakalászi cserkészek Varga János 56-os forradalmárral élő történelemórát szerveztek. Október 21-én némi késéssel kezdődött az esemény, mivel nem fért be mindenki a Faluház dísztermébe, végül a széksorok előtt először csak a fal tövében, a földön ülve, majd az előadók körül mindenhol helyet foglalva töltötték fel a termet a fiatalok.

Varga János 1940-ben született. Középiskolás korában ipari tanulóként dolgozott Budapesten. 66 évvel ezelőtt hazafelé, Pomázra tartott a munkahelyéről, amikor a Bem térnél meghallotta a tüntetők beszédeit. Korábban otthon hallott hasonlókat, utcán addig sosem. A 16 éves diák csatlakozott az eseményhez. Varga Jánost Felföldi Barnabás kérdezte.

Az 56-os eseményeket 11 évvel előzte meg a háború. Felföldi Barnabás első kérdésében arra világított rá, hogy sokakat vártak haza a háborúból, később pedig sok család a munkatáborba elhurcolt vagy bebörtönzött családtagjáért aggódott. A rendszer általános jellemzője volt a félelem.

Varga János szemszögéből egy új 56-ot ismerhettünk meg. Elbeszélése előtt arra kérte a jelenlévőket, hogy felállva, egy perces csenddel emlékezzünk a szeptember 14-én elhunyt Wittner Máriára.

Varga János gyerekkorában kevés volt mindenkől és az a kevés is azért volt, mert a felnőttek az idejük jelentős részét sorbanállással töltötték. Az is előfordult, hogy Tótkomlóra vitték a gyerekeket, hogy jól tudjanak lakni. Nagypja első világháborúban harcolt, édesapja a másodikban, de úgy mentek el minden este aludni, hogy nem tudták, ki fogja őket felébreszteni; ki fog éjjel bekopogni. A szülők megtanulták, hogy „hallgatni arany, beszélni Andrászi út 60”. A fejtől büzlik a hal is azt jelenti Varga János számára, hogy a változás csak belülről, a rendszeren belülről következhet, kívülről nem, így 11 évvel a háború után nem meglepő, hogy 1956 október 23-án inkább fiatalokkal lehetett az utcán találkozni.

Varga János a csatlakozott a beszédek hallgató tömeghez, majd hamar az események középpontjába került. A Bem térről a Sztálin szobornál találta magát. Elmondása szerint kötelet dobtak

a szobor nyakába és gépkocsival próbálták elhúzni, de minden kötél elpattant, a szobor a vártnál sokkal stabilabb volt. Valaki lángvágót hozott és a csizmájánál kezdte elvágni a szobrot. Végül a szobordöntőkhöz eljutott a hír, hogy máshol lövik az embereket.

Akik a rádióhoz mentek, nem mehettek be, egy küldöttséget kellett választaniuk, akiket természetesen nem engedtek már ki onnan. A rádió épületénél sortűzzel fékeztek meg a társaik szabadonengedését követelő tömeget.

A Szentkirályi utcánál egy nemzetiszínű lobogóval letakart testet mellet haladtak el, majd mikor valaki lehúzta róla a zászlót, egy fiatal lány holttestét pillantották meg, akinek a fél arca hiányzott. Ez volt az az élmény, aminek hatására az ott csoportosulók elkezdtek fegyvert gyűjteni. Varga János vidéki fiúként nem ismert senkit sem az ottani fiatalok közül, sőt, ahogy tapasztalta, a pesti srácok többsége vidéki fiatal volt. Rendőrörsöket, laktanyákat jártak fegyverekért, lámpagyárból is sikerült puskákat szerezniük. Az óbudai laktanyánál viszont géppuskával várták őket és nem sokon múlt, hogy ne nyissanak rájuk tüzet. A rádióba végül hátulról, fegyverrel sikerült bejutni és az ott szerzett fegyverekkel a Corvin közbe mentek.

A fiatal forradalmárt hajnalban az Árpád hídnál édesapja egyik barátja észrevette és hazavitte Pomázra. Varga János egy teljes napot átaludt, majd felébredve úgy érezte, hogy nem akarja cserbenhagyni a barátait. A bajtársiasság egy éjszaka élményén alapult – ma már hasonlót nehéz elképzelni. Az édesanyja sírt, János viszont pár ismerősével lovaskocsora szállt és azzal ment be az Aquincumig. Onnan gyalog próbáltak eljutni a tegnapi fegyverku-pacokig, ahol már orosz katonák álltak. A Nemzeti Múzeumnál is oroszok voltak és járóelőket igazoltattak az ÁVO-sok. Mire visszakanyarodtak a Nemzeti elé, a négycsövű géppuskán már nemzeti színű zászló volt, mert az egyetemisták tudtak az orosz katonákkal beszélni. A félelmet a segítségnyújtás nyomta el. Egy-egy sortűz után – Varga János érzékletes példával – mint a tüzépen a farönkök, úgy feküdtek az emberek. A 16 éves fiú éjjel a József utcánál egy kisebb társasághoz csatlakozott és ott kapott levest, majd felismerte az a forradalmár, aki korábban elvette tőle a pisztolyát. A társaságba verődött, történeteket cipelt, illetve, amíg a gépfegyveres tárat cserélt, addig puskával fedezte. Elmondása szerint, akinél fegyver volt, de nem lőtt, azt lelőtték. Katonák is voltak a forradalmárok között, így nem voltak teljesen szervezettlenek. A fiatalok kevésbé érezték a veszélyt, mint a családosok, a rázós helyzetekbe többször a legfiatalabbak mentek. 28-án vidékről és külföldről élelmet szállítottak Budapestre. Egy ausztriai szállítmánynál az élelmi-

Tele volt a díszterem, az eseményre Gaján Vilmos is ellátogatott

Wettstein András, Felföldi Barnabás és az esemény résztvevői köszöntötték Varga Jánost

szerért cserébe csoportképet készítettek a forradalmároktól. A képen szerepelt Varga Jánoson kívül Wittner Mária is, akivel a halála napjáig tartotta a kapcsolatot.

Az előadás után egy rövid interjú erejéig pár kérdést feltehettem Varga Jánosnak.

Hogy élte meg, hogy a szabadulása után ellenforradalomként kezelték 56-ot?

Tudtam nagyon jól, hogy a győztes mondja meg, hogy mi a helyes. Mikor bekerültem a börtönbe, idős emberek belém sulykolták, hogy fiam, neked nem lehet lelkiismeretfurdalásod, mert te becsületesen csináltad. Sőt, volt olyan, a Mészáros Gabi bácsi volt, aki azt mondta, hogy fiam, az, hogy te harcoltál, te megtetted, amit lehetett a hazáért. De nincs vége, neked innen ki kell kerülnöd a börtönből, családot kell alapítani és becsületes magyar embert kell nevelni. Így neveltek engem bent az idős emberek.

Hogy élte meg 89-ben, amikor nem ítélték el azokat az embereket, akik miatt bajtársai haltak meg, vagy akik miatt bebörtönözték?

Szoktam is mondani, hogy félresikerült rendszerváltás. Mert még a halottainkat ugye méltóképpen eltemettük, zászlókat lengettünk, ezek a szemét volt kommunisták, illetve most is azok, csak másképp nevezik magukat, ezek magukhoz ragadták az államvagyonot. És akinek pénze van, az diktál. A nagyobb része, csak nagyon kevés ember volt, aki nem volt a fezekhez közel, azok nem tudtak meggazdagodni.

Nem is volt Önben 89-ben olyan várakozás, hogy majd valami történik?

Nem, megmondom őszintén, mi nem akartuk azt mondani, hogy ha minket is megöltek, megvertek vagy fölakasztottak, akkor őket is. Bennünk nem volt ilyen. Mi szerettük volna legalább azt, amit a szlovákok csináltak, akik azt mondták, hogy öt évig semmilyen politikai tevékenységet nem vállalhatott magára, az, aki a kommunista rendszerben pozíciót töltött be.

Mikor volt először olyan alkalom, hogy Önt, mint 56-os hőst kérdezték?

Nem vagyok hős, azt szoktam mondani, hogy engem ne mint 56-os hőst jelentsenek be, hanem mint volt 56-os corvinistát. Ez így tényleges. És ebben benne van minden. Csakis rendszerváltás után, addig nem lehetett nyilván. Amikor Mária (Wittner) már beteg volt, nyolc vagy tíz évvel ezelőtt már kezdődött neki, akkor azt mondta, hogy Janika, át kéne vened tőlem a fájját. Magyarországon még elmegyek, de az, hogy kivisznek engem külföldre, hát menjél helyettem. Az 56-os világszövetségbe tartozom. Ott is voltak olyan idős emberek, akik azt mondták, hogy figyelj gyerek, de fiatal vagy, hát majd elmész.

Van még, akivel tartja a kapcsolatot?

Hát már mindenki meghalt. Ő (Wittman Mária) volt az utolsó. Mikor nagyon súlyos volt, emlékszem, azt mondta nekem a kórházban, hogy „Janikám, most már ketten maradtunk.” – hát, már csak egyedül.

Urbán Ákos

Tisztelt Olvasók!

Október 25-e volt. Nagybátyám, Tolonics Gyula a Budai Várban dolgozott. Munkába menet látta, hogy a tömeg megy át a Lánchídon Budáról Pestre. Csatlakozott hozzájuk, így jutott el a Kossuth térre, s lett az események részese majd áldozata. A téren sok szovjet tank állt. A nép odavonult a tankon lévő katonákhoz beszélgetni, barátkozni. A szovjet katonák szimpátiájuk jeléül magyar zászlót tűztek az ágyúcsőbe. Váratlanul megszólaltak a gépfegyverek a Földművelésügyi Minisztérium padlásáról. Több géppuskával sorozatot adtak le az AVH-sok a békésen tüntető tömegre. Rengeteg halott és súlyos sebesült feküdt a tér kövezetén. Itt érte őt is halálos lövés.

Családja három kisgyerekkal hiába várta haza. Apám és testvérei (Sanyi bácsi, Laci bácsi) indultak keresésére. Egy hetes hiábavaló kutatás után végül Sándor nagybátyám talált rá a Bonctani Intézet pincéjében. (Pár órán múlt, hogy Gyula bátyám nem tömegsírba került) A Klinger gyár kölcsön teherautójával sikerült holttestét hazaszállítani. A faluban egymásnak adták a hírt, a határban már tömeg várakozott, s kísérte virágokat szórva a templomig, ahol felvatalozták. November 3-án 2 órakor kezdődött nagybátyám temetése a katolikus templom kertjéből. Édesapám így idézte fel az eseményt: „A templomkertben magyar zászlóval takartuk le a koporsót. Makk plébános úr mondta a gyászbeszédet, melyben összefoglalta életét, hősiességét. A gyászoló tömeg a temetőhöz ment, a szertartás, melynek végére teljesen besötétedett, itt fejeződött be. A búcsúztató alatt a Duna másik oldaláról végig hallottuk a lövéseket, tele voltunk félelemmel. Golyótól átszakított személyi igazolványát a család ma is őrzi.

Ennyit személyes emlékeimről.

Mi is történt Budakalászon? A faluból sokan dolgoztak Pesten, ők hozták a híreket, többen a rádióból értesültek. A lakosság a Fő téren, a Községháza előtt gyülekezett. A római katolikus pap és a szerb pópa beszédet intézett a tömeghez, mondandójuk lényege az volt, mindenki őrizze meg a nyugalomát. Utána az egyik üldözött, a Rákosi korban sok megaláztatást szenvedett lakótársunk, a gazdálkodó köztisztviselőnek örvendő néhai Schmidt Sebestyén emelkedett szólásra. **„Borítsunk fátylat a múltra, ne legyen bosszúállás! A bűnösöket független bíróság fogja elítélni.”**

Nem is került sor nálunk atrocitásra, azért a nép a községben lévő vörös csillagokat és kommunista jelképeket eltávolította. A gyárak leálltak, az emberek sztrájkoltak, megalakult a Munkástanács, elnöke Jurinka István lett. A kommunista röpiratokat és a könyvtárból a marxista irodalmat mind-mind elégették.

Budakalászon a forradalom alatt harci tevékenységre nem került sor. Ám Tolonics Gyula nagybátyámon kívül van még egy halott, akiről kegyelettel emlékezünk meg ma. Téglási András érdi nemzetőrt a Berdóban érte géppuska találát. Kalászi nemzetőr társai, Illyés Laci bácsi (városunk díszpolgára) és barátja hozták le hordágyon, de a Fő térre érő Gál doktor már csak a halál beálltát tudta megállapítani. Békében éltünk eddig, több, mint 60 éve az emberek csak hírből ismerték a háborút. Sajnos ma már ezt nem mondhatjuk el, szomszédunkban szomorú események zajlanak.

Az a dolgunk, hogy évről évre megemlékezzünk ezekről a soha nem feledhető a dicső napokról, honfitársaink hősi helytállásáról, hogy ráébredszük kortársainkat, gyermekeinket, unokáinkat, örülni kell minden szépnek, jónak, ami ma napjainkban történik.

Tolonics István

VÁROSRENDESZEK

REGGELTŐL ESTIG, NAP MINT NAP

Budakalászon nyolc városrendész dolgozik, egy-egy műszakban általában hárman óvják a közrendet. Van aki a térfelügyelő kamerák felvételeit figyeli a központban; van, aki az utcákon tájékoztat, ellenőriz, felhívja a figyelmet; vagy éppen egy szabálysértést szankcionál. A városban gyakran találkozunk velük, de keveset tudunk arról, milyen sokrétű és felelősségteljes munkát végeznek.

A munka roppant összetett, komoly felkészültséget igényel. Feterné Ferenczy Beatrix, a Környezetvédelmi és Rendészeti Iroda vezetője kérdésünkre azt is elmondta, hogy a rendészek különleges helyet foglalnak el a lakosok bizalmi skáláján. Sokan a legkisebb gyanú esetén is azonnal telefonálnak nekik, így sikerült például a közelmúltban egy a lakásában elesett idős férfihez bejutni, mentőt hívni és elkerülni a tragédiát. Kérte is, hogy biztassunk mindenkit erre, mert a legtöbb rendészeti esetben a gyors reagálás kulcsfontosságú az eredményes felderítéshez.

A rendészek pusztja jelenléte is már növeli a közbiztonságot. A közterületeken való jelenlét mellett minden nap ellenőrzik a játszótereket, például még a hinták csavarjait is, hogy emiatt se történjen baleset. Felügyelik a fitneszparkokat is, de a temetőket is minden nap bejárják. A hulladékszolgáltatóval együttműködve ugyancsak a rendészet feladata ellenőrizni, hogy megfelelő körülmények között történik a folyékony hulladékok elszállítása. Bár az illegális tüzelőanyagok égetésének ügyében a Kormányhivatal az illetékes hatóság, azonban ők messze vannak, nem találkoznak naponta a lakosokkal, így nem is tájékozódhat a légszennyezésről. A rendészek önállóan és ha erre jelzést kapnak, minden esetben dokumentálják az ilyen eseteket és át is adják az adatokat a Kormányhivatlaknak.

A túlsúlyos gépjárművek behajtásának engedélyeztetését vagy a közterületfoglalást is ők engedélyezik és ellenőrzik, és a feladatkörük része az állattartás körülményeinek ellenőrzése is. A vitás esetekben ilyenkor a hatósági állatorvos bevonásával járnak el.

Budakalász 25 négyzetkilométeres területe különösen tagolt, autóval is nehéz bejárni. A rendészeti autók egy átlagos napon akár száz kilométert is megtesznek annak érdekében, akár a Berdóban vagy a Duna-parti kevésbé forgalmas helyeken, az egymástól távolabb elhelyezkedő házak vagyonzbiztonságát is segítsék a jelenlétükkel.

Az Omszk-tó környéke is sok figyelmet követel. Sokan vannak, akik nem Budakalászról jönnek ide, jól érzhető a különbség az ittlakók és a látogatók magatartása, a környezethez való viszonya között. A járórok városszerte folyamatosan ellenőrzik a járdák állapotát, a fákat, növényzetet, vagy az illegális szemétkerakást is. A III. kerületi, de a Budakalász városhatárához közeli durva illegális szemétkerakást például

dr. Ábrahám Zsolt, a Városrendészet új vezetője

NOVEMBERTŐL DR. ÁBRAHÁM ZSOLT VEZETI A VÁROSRENDESZET MUNKÁJÁT

Szüleim 1973-ban költöztek Budakalászra, 1975-ben születtem, 2001-ig folyamatosan, majd ezt követően kisebb-nagyobb megszakításokkal Budakalászon éltem, élek.

Eddigi pályafutásom során hivatásos pénzügyőrként a Vám-és Pénzügyőrségnél, majd a jogi diploma megszerzése után a Pest Megyei Rendőr-főkapitányságon, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál is dolgoztam.

Erre az életkorra kialakult az emberben egy lokálpatrióta életerzés, tenni akarás. Átértékelődött bennem, hogy mi az igazán értékes és lényeges az életben és mi az, ami kevésbé. E gondolatok mentén alakult ki az elhatározás, hogy csatlakozom a városrendészet kötelékéhez. Kollégáimmal közösen felügyelem, óvom a lakóövezeteket, a közösségi terek biztonságát, azokat a természeti értékeket amik körbevesznek minket. Bejelentések alapján megteszünk minden tőlünk telhetőt, hogy a problémás helyzeteket mindenki meglegedésére, szakszerűen, de humánusan megoldjuk. A kollégákkal kiváló a munkakapcsolat, és a korábbi vezető, Hágel Ferenc szakmai tanácsaira pedig a továbbiakban is számíthatok. A budakalásziakkal sokszor találkozunk, bizalmukat, segítségüket a munkánkkal fogjuk meghálálni.

többször is jelentették - annak ellenére, hogy az fővárosi terület. Bár a bevásárlóközpont területe sem közterület (közforgalom számára megnyitott magánterület), a szelektív hulladékgyűjtőnél tapasztalható rendszeres illegális hulladéklerakást itt is rendszeresen ellenőrzik. A HÉV megálló környéke is gyakori célpont. Itt szinte mindig lenne értelme a jelenlétnek, de erre nincs lehetőség. A hamarosan mindhárom budakalászi megállóba kikerülő térfelügyelő kamerák hasznos segítőtársak lesznek a rendfentartásban.

Amikor a nyári aszályban a Prekobrdon kigyulladt egy magántelek, szintén a budakalászi városrendészeknek volt köszönhető, hogy nem történt nagyobb baj. A hatalmas szárazság miatt könnyedén továbbterjedhetett volna tűz a lakott terület felé, de a tűzoltók kiér-

kezéséig a kollégáknak sikerült ezt megakadályozni.

A rendőrség kapacitásgondjai miatt egyre több teher hárul a városrendészekre. Persze nem lehet minden állami feladatot átvállalni és a városrendészet nem is bűnüldöző szerv. Mégis, munkájuk talán legnagyobb haszna a bűnesetek és a balesetek megelőzése. Városunk közbiztonsága a környező településeknél ugyan jobb, de nem dőlhetünk hátra, mert a megelőzési bűnözés szoros kapcsolatban áll a romló gazdasági helyzettel. A rendészeti munka fejlesztése, a megelőzés eredményességének javítása tehát továbbra is kiemelt prioritás. A városi gazdálkodást a központi elvonások és a romló körülmények több fontos területen is takarékosagra kényszerítik, de a városrendészek nem kíván spórolni a városvezetés.

A rendészek egyébiránt vizsgát tett köztisztviselők. Jellemzően nem pályakezdők, többen rendőri múlttal, biztonságtechnikai ismeretekkel is rendelkeznek. A rendészcsapat vezetője ráadásul jogász is. Dr. Ábrahám Zsolt kérdésünkre elmondta: Budakalászon számos közterületet figyelő kamera működik. Többek között az intézményeknél, az Omszk parkban, a városba bevezető utak mellett és az utak forgalmasabb csomópontjain, de nemsokára valamilyen HÉV megállóban is kiépül a kamerarendszer. Az egyszerre szolgáltatást teljesítő rendészek közül egy általában a központban folyamatosan figyelemmel tartja a közterületi kamerák képeit. Ezeket egyébként folyamatosan rögzítik és a jogszabályban előírt ideig megőrzik. Kizárólag a rendőrség kérésére adja ki a rendészet, a bűnüldöző szervek pedig rendszeresen élnek is a lehetőséggel.

Nyár elején egy kábítószer hatása alatt álló fiatal a József Attila utcában autót rongált meg, a rendészek a kamerafelvételek segítségével szinte azonnal elfogták. A Szentistvántelepi templombetörés tettese is szintén a felvételek segítségével néhány órán belül kézrekerült. A budakalászi kamerák felvételei pedig rengeteg környékbeli bűncselekmény felderítését is segítették már. A városrendészet és a rendőrség között amúgy is nagyon szoros az együttműködés.

A szerteágazó rendészeti feladatokat jól jelzi, hogy a nyári viharok idején menekülő kutyákat is ők fogják be és adják át az aggódó gazdiknak. A kóbor állatok egyébként - amennyiben az állatok gazdája nem jelentkezik és nem leolvasható a bennük lévő chip - a szentendrei gyepmesteri telepre kerülnek, ahol biztonságban várhatják az értük jelentkezőket.

Nem gondolná az ember, de olyan is előfordul, hogy Budakalász utcáin eltéved valaki. Természetesen itt as emberek is vannak közöttük, de most nem erre gondolok. Utolsó ilyen esemény egy idősebb hölgy volt, aki több, mint tíz éve járt utoljára a városban. Keresett valakit, de nem talált oda. A rendészek beültették az autóba és a kívánt címre szállították.

A rendészek online munkaeszköze a PDA, azaz egy kézi számítógép. Testkamerájuk is van, amelyik rögzíti az intézkedés körülményeit. Van náluk gázspray és bilincs is, de ezek használatára csak szélsőséges esetben kerülhet sor. A rendész ugyanis legtöbbször kér, tájékoztat, de igazoltathat, azaz elkerheti az igazolványunkat és akár bírságot is. Ugyan sokszor segíti a bűnüldözők munkáját, de feladatkörük közelebb áll a budakalászi polgárok ügyes-

bajos dolgainak segítéséhez. Reggel hat és este tíz között forduljunk hozzájuk bizalommal: **+36 (70) 314 6104**.

Nemrég új polgárőr egyesület alakult Budakalászon. A velük való együttműködés a rendőrség már említett létszámgondjai miatt is hasznos lenne. Nemrég az őszi közmeghallgatáson ezzel kapcsolatosan elhangzott: a város nyitott az együttműködésre. Ennek viszont értékelvűnek kell lennie, azaz alapvető, hogy hiteles személyek képviseljék a szervezetet, jogkövető magatartásuk pedig példaeértékű legyen, hiszen csak ekkor bízhatjuk rájuk nyugodt szívvel a közösség értekeit.

Urbán Ákos

Kutyákat is mentettek már a nyolc fős csapat tagjai

Nap mint nap vigyáznak ránk a budakalászi városrendészek

INTÉZMÉNYI HÍREK, KÖZÖSSÉGEINK

Kalász sulis

FELESKÜDÖTT A KALÁSZ SULI DIÁKÖNKORMÁNYZATA ÉS A DIÁKPOLGÁRMESTER

Az iskolában hagyomány, hogy minden évben esküt tesz a diákönkormányzat és a diákpolgármester. Az eskütételt dr. Göbl Richárd polgármester előtt tették le a megválasztott diákok.

Az eseményen Lengyel Réka köszöntötte a jelenlévőket, majd dr. Göbl Richárd polgármester szólt a pedagógusokhoz és a diákokhoz: először a pedagógusoknak köszönve meg, hogy kiállnak a diákok jövőjéért. Sütő András szavaival folytatta beszédét: „Aki nem tudja merre tart, azt oda vezetik, ahová akarják.” Majd Arisztotelész szem-

léletes példáját mesélte el, azaz, hogy a vezetők kezében lámpás van. Van, aki arra használja fel, hogy önmagát világítsa, fényezze vele és van, aki a többiek előtt mutatja az utat. Az utóbbi követésére biztatta a diákönkormányzatot.

A beszédet követően a város polgármestere feleskette a megválasztott diákokat. Az eskütétel után Hegyi Bálint diákpolgármester lépett a mikrofonhoz és megerősítette, hogy hű marad ahhoz, amit vállalt, illetve egyből a programjára terelte a szót jelezve, hogy a *bolhapiacot* november közepén megtartják és arra bátorította a diáktársait, hogy forduljanak hozzá ötleteikkel.

Patakpart Általános Iskola

SZÍNES ŐSZI PROGRAMOK

Szeptember végén Baár Sándor iskolarendőr és munkatársai jöttek látogatóba iskolánk első osztályos kisdíákjaihoz. A Szentendrei Rendőrkapitányság munkatársai meséltek munkájukról és válaszoltak a gyerekek kérdéseire. A látogatás végén az

első osztályos gyerekek láthatósági mellényt kaptak, így a sötét, borongós őszi és téli napokon is biztonságosan sétálhatnak az iskolába és haza.

Október elején, az állatok világnapja alkalmából 3.P osztályos tanulóink egy kedves, játékos, interaktív előadással készültek alsó tagozatos nebulóink számára, melyet iskolánk tanítói meseolvassal zártak.

Október 1. a zene világnapja. Erre hangolódva tanulóink a Zenebattyu előadásán megérthették, hogyan jön létre a hang, hogyan lesz a hangokból zene, majd a kreatívabb gyerekek szívószáלבól, vagy

egyéb gyűjtögetett lim-lomból maguk is készíthettek hangszereket. A hónap első napján az óráközi szünetekben tanulóink az épület különböző helyszínein lepték meg villámelőadással az arra járókat. Szállt az ének, volt mini rock koncert, szólt fuvola és egy különleges tekerőlant előadásnak is részesei lehettünk.

Harmadik évfolyamos diákjaink igazán tevékenyek voltak az elmúlt hetekben. A Schieszl Vendéglő és Borház invitálására az almáról és az almaszüretről tudtak meg rengeteg érdekességet, testközelből megtapasztalhatták a szüretelés folyamatát, és természetesen a látogatás végén a friss almalevet is megkóstolhatták.

Budakalász Város Önkormányzata, a MOL-Uj Európa Alapítványa, a Kalász Suli, valamint a Patakpart Általános Iskola által meghirdetett „VárosFa Program” című közösségi faültetési program keretében szorgos harmadikosaink ástak, ültettek a Gém utcában, majd az Országos Erdészeti Egyesület erdőpedagógusa tartott foglalkozást számukra.

Október a színes programok mellett mindig az emlékezésről is szól. Az aradi vértanúk emlékét felsős diákjaink egy játékos vetélkedőn ápolták. Október 21-én az 1956-os szabadságharc és forradalom eseményeire emlékeztünk. A 7.S osztályos tanulóink által előadott ünnepi műsort egy kisfiú naplója alapján állította össze Rédylné Kovács Gabriella tanárnő.

Zeneiskola

Október 3-án, a Zene Világnapja alkalmából a Jazzterlanc zenekar közreműködésével két koncertet szerveztünk a budakalászi általános iskolák alsó tagozatainak a művelődési ház báltermében. Az együttes vezetője, valamint a számok szövegírója és zeneszerzője Bolba Éva jazzénekes, gyermekei szintén az iskolánk tanulói, a zenekar tagjai Bera Zsolt rézfúvós kollégánk, illetve egy jazzgitáros. Remek hangulatú, nagyon színvonalas interaktív koncertet és hangszerbemutatót tartottak a saját számaikból. Mind a gyermekek, mind a pedagógusok élvezték a foglalkozást.

Ugyanezen a napon délután az Idősek Világnapja alkalmából zenével köszöntöttük az Idősek Napközijének tagjait. Pataki Ádám mély érzelmeket előhozó harmonika játékaival és Hermeszné Uracs Mónika éneklésével színesítettük Polgármester Úr megható és elgondolkodtató novella felolvasását. Az éneklésbe bevontuk az időseket is, akik velünk együtt énekeltek a dalokat.

2022. október 6-án az Aradi vértanúk megemlékezésén Varga Lili Zsófi népdalénekes tanítványunk szerepelt, felkészítő tanára Papp Ágnes volt.

2022. október 14-én a II. Magyar Kortárs Kamarazenei Fesztiválon ezüst minősítést kapott iskolánk kamaracsoportja, melynek tagjai: Wendl Júlia és Zsuzsanna (szopránfurulya) és Kisvölcssey Márton (zongora) voltak. Felkészítő tanáraink Reikort Ildikó és H. Kürtösi Mónika. Gratulálunk a szép eredményhez!

Soron következő rendezvényeink, melyre minden érdeklődőt szeretettel várunk:

2022. november 17. csütörtök 17 óra: Őszi növendékhangverseny

2022. november 18.

péntek 18 óra: A 15 éves Kamp János Kapelle jubileumi koncertje

Hermeszné Uracs Mónika, intézményvezető

Szentistvántelepi Általános Iskola

A zene világnapja

Október 3-án, hétfőn több alsós osztály (2.a, 2.b, 2.c, 3.a, 3.b, 4.c) vett részt Bolba Éva és a Jazzterlanc zenekar jó hangulatú, interaktív koncertjén, melyet a Zene világnapja alkalmából rendeztek meg a Kós Károly Művelődési Házban.

CodeWeek 2022. október 8-23.

A programozás megtanulásával jobban tájékozódunk a gyorsan változó világban, segít megérteni a különböző technológiák működését, készség- és képességfejlesztő hatásának köszönhetően pedig új ötleteket és innovációkat dolgozhatunk ki.

Az európai programozási hét egy alulról szerveződő kezdeményezés, amelynek célja a programozás és a digitális jártasság szórakoztató, érdekes módon történő bemutatása.

Iskolánk idén is részt vett az a programozási héten, és a tanítási órák keretein belül 11 eseményt valósítottunk meg. A kisebbekkel Pixel Art képeket készítettünk és a világ csodáival is megismerkedtünk, illetve az Edison robotokat próbálhattuk ki. A nagyobbak blokkprogramozás segítségével táncos produkciókat készítettek, amiknek hatalmas sikere volt.

Udvartakarítás

Október 22-én szombaton, gyönyörű, őszi napsütésben, fantasztikus társaságban, hatalmas tenni akarással szépült meg az iskola udvara. Minden lelkes szülőnek és gyermeknek nagyon köszönjük, hogy ilyen széppé varázsolták környezetünket. A játszótér felújítása is elkezdődött, amit nagyon vártunk már.

Pályaorientációs nap

Az 5.a osztály a pályaorientációs napon a Béke-sétányon található állatorvosi rendelőbe és egy családi „farmra” látogatott el. Az „anyukák”, Kovács Márti és Binder Ági nagy szeretettel fo-

gadtak minket. Mindkét helyszínen az előadás, beszélgetés mellett a gyerekek maguk is kipróbálhattak több tevékenységet. Magokat örölték, etettek, megfogták a tyúkokat, dögönyözték a kutyusokat, röntgenfelvételeket néztek, elemezték, mikroszkóppal vizsgálódtak, szívhangot hallgattak.

A 7-8. évfolyamnak pénzügyi tudatosság workshopot szerveztünk a pályaorientációs napunkra, melynek témája a „Tudatos vásárlás és fenntarthatóság”. A program során nagyon sok hasznos gyakorlati tudással gazdagodtak a gyerekek.

56-os megemlékezés

2022. október 21-én este a Kós Károly Művelődési Házban került sor Varga János bácsi előadására, aki 16 évesen átélte a forradalmat. Az iskolánkból nagyon sokan vettek részt az előadáson. Lenti Emma 8.c- tanulóknak így vetette papírra a hallottakat:

„Iskolánkban, október 21-én, megemlékezést tartottunk az 1956-os forradalomról. Séra Anna előadásában gyönyörű dalokat hallgathattunk meg. Aznap a Faluházban a cserkészek szervezésében Varga János tartott előadást, aki az 1956-os forradalom résztvevője volt. Nagyon sokan jöttek el, jó volt látni, hogy ennyi ember érdeklődik a magyar történelem iránt. Olyan sokan voltunk, hogy nem mindenkinek jutott ülőhely. Így akadtak, akik kabátjukat terítették le a földre és azon ültek. Az előadó, Varga János, Wittner Mária mellett harcolt az elnyomók ellen. A pár hete elhunyt Máriáról egy perces néma csenddel emlékeztünk meg. Nagyon jó barátokká váltak a közös küzdelem során. Varga János 16 éves volt a forradalom idején. Megdöbbentő volt, hogy milyen erővel harcoltak az oroszok ellen. A forradalom leverése után, hat és fél évet töltött börtönben, majd kiszabadulását követően félt, hogy ellenségesek lesznek vele az emberek. De szerencsére még a munkahelyén is nagy szeretettel fogadták. Engem ez nagyon meghatott. Örülök, hogy eljutottam erre az előadásra, sokat tanultam belőle.”

NACHRICHTEN

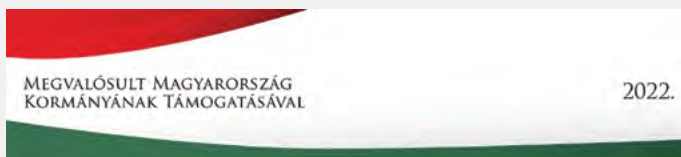
Sváb Dallamok a Schmidt-házban

A tavalyi nagy siker után idén is folytatódtak a zenés délutánok a Schmidt-ház udvarán, melyre egyre többen látogatnak el a Budakalászon élő svábok és a helyi lakosok is.

A rendezvényt vidám hangulat, baráti beszélgetések, finom ételek és italok jellemezték.

A látogatók, a Kamp Kapelle zenekar segítségével, a fúvószena szépségével ismerkedhettek meg, a Lustige Swaben kórusal együtt énekelhettek, valamint az Alpenrose tánccsoport segítségével, tánc lépéseket tanulhattak, de nem maradt el a harmonikajáték sem Dósa Attilától, akit tubán Reich Tamás kísért.

A rendezvény Magyarország Kormányának támogatásával valósult meg.

Praktikus, sokrétűen használható iskolai táblát ajándékozott a Német Nemzetiségi Önkormányzat a Kalász Suli számára. A tábla az egyik német nyelvi tanterembe került elhelyezésre. Ezzel is szeretnék megköszönni és elismerni a Kalász Suliban folyó magas színvonalú német nemzetiségi nyelvtanítást. További sikeres munkát kívánunk minden pedagógusnak!

Az Alpenrose tánccsoportnak októberben is jutott minden hétre legalább egy fellépés, mellyel újabb településekre jutott el Budakalász és az itt élő svábok híre

Hidegkút Német Nemzetiségi Önkormányzattól kaptak meghívást a VI. Pesthidegkúti Sörfesztiválra

A hidegkúti svábokat először látogatta meg a tánccsoport. Fergetes hangulatban telt az este. Öröm volt a hálás közönségnek táncolni!

Krottendorf Német Hagyományörző Egyesület vezetőjétől kapott meghívást a tánccsoport

Békásmegyér-Ófaluban lépek fel, a Nemzetiségek Napja rendezvényen.

Dunaharaszti is eljutottak, ahol a helyi Oktoberfest-re kaptak meghívást

Villányt idéző hangulatban telt az este.

A tánccsoport a budakalászi bevásárlóközpontban megrendezett sörfesztiválon lépett fel.

Különös esemény volt ez a tánccsoport és az áruház életében is, mivel ez volt az első ilyen alkalom. A tánccsoport háromszor lépett fel, Tiroli Bajor és Sváb táncokat adtak elő.

Az eseményre nagyon sok budakalászi lakos volt kíváncsi és látogatott el, mely különösen jó érzés volt a tánccsoport számára.

*Lávinger Ildikó, a Német Nemzetiségi Önkormányzat Elnöke
Bővebb információt a Budakalászi Német Nemzetiségi Önkormányzat Facebook oldalán találhatnak*

СВЕЖЕ ВЕСТИ

Mozgalmas évet zárt a Rozmaring Szerb Táncegyüttes

Egy táncegyüttes életében a tavasz és a nyár mindig zsúfolt, hiszen ekkor vannak a fesztiválok, szabadtéri rendezvények, táborok. A Rozmaring Szerb Táncegyüttesel sem volt ez másképp, számos saját szervezésű programot valósítottak meg és emellett eleget tettek meghívásoknak is. A részletekről a táncegyüttes vezetőjét, Horváthné Vaizer Enikőt kérdeztük.

Az idei évünk érdekesen alakult. Az előző két, járvány sújtotta évtől sokkal mozgalmasabb volt, visszatértek a rendezvények, fesztiválok, viszont a pandémia előtti évektől talán kevésbé volt eseménydús. Azért nem panaszkodunk. A felnőtt és a gyerekcsoport létszáma nem csappant meg, sőt a táncosok és a zenészek lelkesedése még mintha nagyobb is lenne, mint a Covid előtt. Az életünk gerincét a heti két táncpróba alkotja, ahol tánc lépéseket és koreográfiákat gyakorlunk. Sokaknak ez a sport az életében, ezért igyekszünk a jól megmozgatni a táncos lábukat. Cél, hogy fáradtan, ámde feltöltődve menjen haza, aki eljön a próbára. Az év elején nagy esemény volt, hogy több éves kihagyás után végre ismét megmutathattuk magunkat a hazai közönség előtt, és másfél órás folklór esten mutattuk be repertoárunk legjobbait. Vendégünk volt a helyi Alpenrose Tanzgruppe, akikkel nagyon jó kapcsolatot ápolunk, és közös rendezvényeink is vannak. Ilyen volt például a sváb-szerb disznóvágás, vagy a hangulatos szerb-sváb-görög nemzetiségi délután a Schmidt ház udvarán. A gyerekcsoportunk pedig a deszki Bánát szerb táncegyüttes juniorjaival tart fenn kiváló kapcsolatot, a folklór estén is, de több más rendezvényen is felléptek közös produkcióval. Tánctudásunk fejlesztésére nyáron táborokat rendeztünk, a felnőttek Balatonlelén, a gyerekek

Mórahalmon tanultak új táncokat. Táncgyüttesünknek állandó kísérőzenekara van, akiknek a segítségével táncházakat is tartunk. Ebből kiemelkedik a hagyományörző Iván napi rendezvény, ahol együtt fonjuk meg az ilyenkor szokásos koszorút, majd a délutánt táncolással fejezzük be. A Miniszterelnökség támogatásával több táncházat is rendeztünk idén Budakalászon a Faluház programjaihoz igazodva.

Különleges esemény volt, hogy idén védőszentet is választottunk magunknak, Szent Trifunt, akinek az ikonját a hagyományoknak megfelelően megszenteltettük, az ünnepléshez közösen készítettük el a tradicionális ételeket, amiket barátainkkal közösen fogyasztottunk el – mondta az együttes vezetője.

A hagyományörzés jegyében a Pilisi Kóstolon is aktívan is részt veszünk, és igyekszünk minden évben szerb ételkülönlegességet elkészíteni. Idén szerb gulyást kínáltunk a nagyközönségnek.

Több utazáson is részt vettünk. A felnőtt csoport tavasszal Čačakban, Szerbiában vendégszerepelt, ahol a tánc mellett a nevezetességeket is megtekintettük. Magyarországon is szívesen ismerkedünk meg szerb emlékhelyekkel, ortodox templomokkal, egyházi műemlékkel, ezért augusztusban Dél-Baranyában kerestük fel közösen ezeket a helyeket, csillagtúra keretében.

Fesztiválokra is jártunk, műsorunkkal színesítettük Tahitótfaluban az Eperfesztivált, illetve Deszken az Ajvár fesztivált. Nyár végén táncgyüttesünk másfél órás műsort adott Hajdúszoboszlón a nyári fesztivál hatalmas szabadterei színpadán.

Idén még előttünk van egy kirándulás Mohács környékén, ahol szintén a szerb vonatkozású emlékhelyeket szeretnénk felkeresni, illetve vannak felkéréseink fellépésre Dunaújvárosban és Ercsiben. Az év végét közös vacsorával szeretnénk lezárni.

Reméljük jövőre hasonló sikeres évet tudhatunk majd magunk mögött, talán egy kicsit több szereplési lehetőséggel. Szeretnénk új koreográfiákat is tanulni, illetve tudásunkat külföldön is megmutatni. Rendezvényeinket a Miniszterelnökség által kiírt pályázatokon elnyert anyagi támogatásból tudtuk megvalósítani, amit ezúton is köszönünk! – hangsúlyozta Horváthné Vaizer Enikő.

Meghívó

2022. november 25-én (pénteken) adventi batyus traccsparty lesz a Faluházban délután 6-tól este 9-ig.

Adventi műsort adnak a Kalász Suli 4. osztályos németes diákjai és köszöntjük az egyesületünk idős tagjait.

A Sváb Tájházban (Budai út 30.) elkészült az új betlehem. Advent első vasárnapján 2022. november 27-én délután 3-tól 6-ig nyitva lesz a tájház, forró teával és borral készülünk.

Minden rendezvényünkre szeretettel várunk mindenkit!

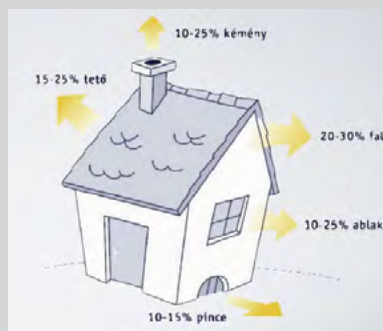
Wágner Kati
a Német Egyesület elnöke

MIT TEHETÜNK A BRUTÁLIS REZSISZÁMLÁK ELLEN?

A drasztikusan megemelkedett rezsiköltségek nyomasztó terhet rónak a családokra, háztartásokra. Hasznos segítséget kínálunk azoknak, akik akár kevés pénzből valódi megtakarítást szeretnének elérni. Ebben Bárány Lajos budakalászi építőmérnök, energetikai szakember lesz a segítségünkre **2022. november 22-én a Faluház nagytermében 16.00 órától** kezdődő előadáson.

Takarékossági tanácsok, praktikus ötletek mellett szó lesz a családi házak gazdaságossá tételének fontosságáról, a gépészeti rendszerek korszerűsítéséről, a hőszigetelés hasznosságáról és az ezekre fordított költségek megtérüléséről is. Rövid elméleti ismeretek bemutatása és a praktikus tanácsok után az előadó válaszol a megjelent érdeklődő budakalászi kérdéseire. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Így néz ki az átlagos hőveszteség a 60-as-70-es években tömegesen épült elavult épületeknél. A hazai lakásállomány 22 százalékát az ilyen adottságú „Kádár-kockák” teszik ki. Nem hőszigetelték és pazarló fűtési rendszerrel látták el őket. Az elmúlt évtizedekben kevés ilyen épület lett korszerűbb.

Pallos József Péter: PATRIÓTAKÉNT MENTJÜK, AMI MENTHETŐ

Mindenki látta már a Duna-part irányába haladva jobb kéz felé a Gyógynövénykutató Intézet modernista épületeit, de kevesen ismerik az egykor állami intézet történetét és talán még kevesebben a jelenlegi működését. Pallos József Péterrel, az Intézet ügyvezetőjével beszélgettem.

Hogyan lett a Gyógynövénykutató Intézet vezetője?

1975-ben vegyészmérnökként végeztem a Veszprémi Egyetemen, a Magyar Tudományos Akadémia ösztöndíjasa voltam, 1978-tól a Növényvédelmi Agrokémiai Központnál dolgoztam, környezettoxikológiai vizsgálatot végeztünk. Növényvédőszeres környezetre gyakorolt hatását vizsgáltuk. Akkoriban egy helikopteres rovaroló (Bi58) permetezés után elhullott nyulak, őzek tucatjai maradtak kint a szántóföldeken. Ez az esemény kitértés természetesen az emberre még jobban hat, tehát a kémiai mérnöki tudást humán biológiai alkalmazási körben is gyakoroltam.

1981-ben kerültem az Interkozmoszhoz (Az Interkozmosz a Szovjetunió és a kelet-európai országok közös űrkutatási programja volt), a Sugárbiológiai Kutatóintézetben vizsgáltuk a súlytalanság űrhajósokra gyakorolt hatását. A műszeres-kromatográfias módszerek magyarországi egyik első alkalmazója voltam. Párhuzamosan, klinikai vizsgálatokat is végeztünk az epesavak élettani szerepéről és ehhez kellett a kromatográfias analizátorok. A kutatócsoportunk számára az első ilyen (HPLC_DAD) analizátort 1986-ban a Soros Alapítvány hozta. Egy nemzetközi konferencián számoltunk be az eredményeinkről, ahol munkatársnak meghívott egy nagy amerikai műszergyártó cég, ami most a számítógépiparban ismert, a Hewlett Packard (HP). Annak voltam a műszaki tanácsadója, közvetlen és közvetett alkalmazásban közel tíz éven keresztül. Az eredményeim jutalmát befektettem a PannonPharma Gyógyszergyárba. Magyarországon ezen műszerek iránt a gyógyszeriparban volt a legnagyobb kereslet, jó kapcsolatunk alakult ki a gyógyszergyártókkal, így lettem gyógyszergyáros. A PannonPharma 2008-ban budapesti telephelyet keresett, és a budakalászi Gyógynövénykutató Intézet Kft. akkor került az Állami Vagyonügynökség által kényszerértékesítésre, reménytelen helyzetében.

A jelszavunk a NATURA SANAT – vagyis a természet gyógyít.

Az ismert latin közmondás második fele úgy hangzik, hogy medicus curat – az orvos kezel.

A járványkezelés kapcsán jól be lehet ezt mutatni. Itt van a két éve tartó világméretű járvány, alapvetően egy nagy pánik, félelem, kényszerintézkedések, kapcsolódás egy olyan jelenséggel szemben, ami évmilliók során nagyon sokszor megtörténik. Az ember biztos győztes, hiszen ezt mutatja az evolúció vagy adaptáció. A koronavírusok bennünk vannak, velünk vannak évezredek, milliók óta, mégse tudtak bennünket legyőzni. Ez azért van, mert az ember alkalmazkodóképes.

Létezik olyan természetes hatóanyag, ami jó a koronavírus ellen?

Igen, sok ilyen anyag ismert, de a vakcinát, a járvány, tömeges fertőzést megakadályozását, nem válthatja ki a gyógyszer. A természet a vírusokat legyűri.

Fotók: Hartl-Nagy Tamás

Például a talajban található *Streptomyces noursei* baktérium toxinja, amit gomba ellen termel a baktérium. E természetes gyógyszert ma fermentációval állítják elő, kapható a patikákban, de nem vény nélkül. Béchamp igazából induljunk ki, az immunrendszerünk véd meg bennünket! Természetes növényi gyógyszerek a vírusok ellen a vírus replikációt gátlók jól ismertek (Eukaliptusz olyaj– DiaPulmon, injekció formájában is 60 évig volt kapható, hasznos gyógyszer, de az *Artemisia* vagy a *Cordyceps* gomba is hatékony a szakirodalom szerint).

A természet mindenre megtanít bennünket : a legnagyobb innovátor. Gyógyszertára kitarul előttünk, ontja a betegnek a gyógyulás anyagait. Ha ez nem elég, a természet kincseit a gyógyszerkutatók hatásukban fokozni tudják, kémiai származékaik előállításával.

A ma létező gyógyszerkincs nagy része növényi eredetű, például a 2-es típusú cukorbetegséget egy metformin hatóanyagú gyógyszerrel kezelik. Ez a kecskeruta gyógynövény származékolt hatóanyaga, de a gyógynövény önmagában nem gyógyszer, a gyógyszer ismérveit törvény határozza meg. A gyógyszerhatást hordozó molekula részt farmakofornak hívják, amik a mai gyógyszerkincsből nagyrészt a növényektől erednek. A gyógyszereknél a hatáspontot megragadva, de a környezetüket, a molekulákat úgy módosítva használják, hogy az nagyobb erővel tudja támadni a betegség okát. Mit gondol, miért termelnek a növények ilyen változatos anyagokat?

Gondolom nem azért, hogy gyűjtsük őket.

A növények egymást is kontrollálják különböző anyagokkal, a különleges anyagok termelésének általában ez az oka. Az élethez elég az oxigén, szén, nitrogén, foszfor és a kén, az öt alapelem. A vegyületek döntő részét ezekből állnak, de ahhoz, hogy egy élet evolúciósan fennmaradjon, meg kell védenie magát. Az, aki képes önmagát a környezetéből érkező támadásoktól megvédeni, az evolúcióban sikeres lesz. Az ember képes magát megvédeni a környezetéből érkező hatásokból, de ehhez szüksége van az úgynevezett másodlagos metabolitokra, amiket a növények azért állítanak elő, hogy saját magukat megvédjék, vagy vonzóvá tegyék – mikor melyik szolgálja az evolúcióban vagy adaptációban a túlélést. Minden élő szervezetnek változnia kell, ha megváltozik a környezete. Ha úgy adódik, az emberek a megváltozott környezetben (válság, járvány, háború) nagy tételen éllelmiszert, gyógyszert, higiéniai cikkeket vesznek, megerősítik a ház falát vagy elmenekülnek a háború elől. A növény nem tud elfutni, ezért szélesebb adaptációs képességgel kell rendelkeznie. Az evolúció / adaptáció során a növényben létrejönnek azok az anyagok, amiket az alkalmazkodásnál, az adaptációban használni tudnak. Az afrikai keserűfű nyugalmában a keserű anyagot nem állítja elő, de ha a zebracsorda elkezd rágni a fűvet, az abban a pillanatban egy stressz molekulát bocsájt ki magából és a többi fajtársát, ami találkozik ezzel a molekulával egy-két perc alatt keserűfűvé alakítja. A növény tehát sok olyan anyagot termelhet, ami az embert segítheti a túlélésben.

A növények olyan molekulákat adnak az embernek is, amelyek túlélési esélyt jelentenek az adaptációs képesség fokozásával (antibiotikumok, antioxidánsok, antimetabolitok stb.)

Mi történik a gyógynövénykutató intézetben?

A második világháború előtt a magyar gyógynövénytermesztés szolgáltatta többségében a magyar és német gyógyszeripar alapanyagait. A növényi alapú gyógyszereknél nagyon fontos volt a különböző gyógynövények megfelelő termesztése, aratása, feldolgozástechnológiája, hogy a növényből valóban gyógyszer lehetessen készíteni. Richter Gedeon gyógyszergyáros gyógynövényültetvényét a Gyógynövénykutató Intézet elődjének szakemberei irányították. Az intézet annyira fontos volt a hazai gyógynövényexport számára, hogy kiemelt nemzeti program volt, a világ legjobb gyógynövény-minősítési rendszerének kialakítására, ami 1926-ban sikerült.

Vagyis a gyógyszeripari növényi hatóanyag termelés, a gyógynövénytermesztés mint mezőgazdasági és a gyógynövényfeldolgozás mint ipari folyamatok egymásra építettek.

A magyar gyógyszeripar ebben világsikerre jutott, kiépítette a legjobb vertikális integrációt, a gyógynövény-nemesítés, szaporítóanyag előállítás, mezőgazdasági bértermesztés, drog (növényi hatóanyagot tartalmazó részek) begyűjtés, hatóanyag kinyerés, készgyógyszer előállítás óriási hozzáadott érték megteremtésével, felfuttatásával.

Az első kérdés az, hogy milyen gyógynövényfajtát vetünk el, mert ez fogja meghatározni, hogy milyen gyógyszerhatóanyag komponenseink lehetnek. A gyógynövény nem gyógyszer, ugyanis a gyógyszernek az a sajátossága, hogy bennük a gyógyítást hordozó anyagok mindig állandó összetételben ismert hatással rendelkezve kerülnek a fogyasztóhoz. Egy fajta gyógynövény pedig ránézésre ugyanolyan, mint a fajtán belüli másik egyed, de egyikben van hatóanyag, másokban nincs. Rosszabb esetben mérgező anyag is előfordulhat a növényben. Olyan szaporító anyaggal kell a gyógynövényt természetünk, aminek az a tulajdonsága, hogy megfelelő hatóanyagot tartalmaz az aratáskor. Ezért fontos tevékenységünk a növény-nemesítés. A Gyógynövénykutató Intézet olyan nemesített nemzetközileg elismert sztenderd fajtákkal rendelkezik, amik új nemesített fajták összehasonlítási alapjaként szolgálnak. Ilyen a kamilla, a levendula, máriatövis, anyarozs, mák, zsálya. A nemesítést EU-s szinten fajtaminősítő hatóság ellenőrzi. Bértermesztéssel is foglalkozunk, természetesen a gyógyszergyártás követelményeinek megfelelően

A gyógynövénykutató intézet tehát nemesítést, gyártechnológia kidolgozását, a minősítést; betakarítást, tárolást, bizonylatolás folyamatát végzi, de maga is végez gyógynövényfeldolgozást és növényi gyógyszerkészítmények előállítását is.

Az egykor világelső közötti magyar gyógyszeriparnak négy kutatóintézete volt, egyedül a GYNKI maradt meg belőle.

A gyógynövényeket nem „biogazdálkodásban” (hanem GACP-nem megfelelően. – Helyes Mezőgazdasági és Gyűjtési Gyakorlat) természetjük és természetjük, vagyis arra ügyelünk, hogy sem növényvédőszer, sem egyéb toxikus anyag ne kerüljön a termesztett gyógynövénybe, ezt folyamatosan ellenőrizzük és dokumentáljuk.

A növényi eredetű gyógyszerhatóanyagok kémiai módosításon megyhetnek keresztül, így azok találkozhatnak különböző vegyszerekkel, álszent és gazdaságtalan lenne a termesztés alatt elzárkózni minden kémiai anyag használatától. Azokat a növényeket, amiket közvetlenül extrakcióban (oldószerrel történő kioldás: Szerk) használunk, azokat természetesen biológiai termesztésben állítjuk elő.

A GYNKI sohasem volt a hazai ömlesztett és kiserelt gyógynövénytea üzemletében.

Szakértelme alapján ugyan 1976 és 2009 között miniszteri rendelettel szabályozottan vizsgálta ezen gyógynövényi anyagok, gyógytermékek minőségét, de mivel a pocskék árak fogalmazóinak érdekét sértette, hazánkban ezen minőségfelügyelete 2009-ben megszűnt. Saját termékeket fejlesztett ki a GYNKI. Ezek az ismert IRIX égés/napégés szerek, a gyógycseppek, a stressz elleni, máj, vese, prosztatata panaszok kezelésére, az EU-ban is egyedülálló, több-komponensű növényi gyógyszerek.

Európa egyik legnagyobb gyógynövény génbankja van nálunk és itt van a kemotaxonómiai botanikus kert. A kemotaxonómia a taxonómia (növény-rendszertan) egyik fajtája. Linné elkészítette a növények rendszertanát külső jegyek alapján. A kemotaxonómia rendszertani kategóriái a növények által termelt kémiai anyagok szerint kiegészülnek, rendeződnek. A botanikus kert természetvédelmi terület; látogatható, igény szerint vezetést is lehet kérni.

A GYÓGNÖVÉNYKUTATÓ INTÉZET TÖRTÉNETE

1894-ben a Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium hozta létre a Királyi Vetőmagvizsgáló Állomást. Péter Béla vezetésével itt indult el a gyógynövények magyarországi intézményes kutatása. A gyógynövénykereskedelem a háború idején a gyógyszerhiány miatt fellendült, viszont Budapestre összpontosult, így a kolozsvári intézet vezetői a Minisztériumnál egy budapesti Gyógynövénykísérleti Állomás létrehozását javasolták, ami végül az Ampleológiai (szőlészeti) intézetben belül jött létre. Az 1917-18-as évre beindult a gyógynövénytermesztés és gyűjtés. Ezt követően kialakult a magyar gyógynövényminősítési rendszer és a tudományos gyógynövénykutató. Megindult a gyógynövénytermesztés országos népszerűsítése, majd az országban 25 helyen létesült kísérleti és termelő telep a gazdáknak. Az európai hírű kutatómunka mellett például a tihanyi levendulatermesztés is ebben az időszakban indult.

A két háború alatt az európai szinten kiemelkedő gyógynövénykutatás tönkrement, újraszervezése csak az 50-es évek második felében indult el. Budakalászon 1958-ban kezdődött a gyógynövénytermesztés és 1959-ben fogadta el a minisztérium a budakalászi kutatóállomás létesítésének tervét. A négyzet formájú klinkertégla és beton borítású modernista épületet 1973-ban avatták fel. A Kemotaxonómiai Botanikus Kert 1984-ben nemzetközi jelentőségű eseményként nyitotta meg kapuit, majd 1986-tól a Biotechnológiai Kutatási Osztály kialakítására és működtetésére nagy műszeres korszerűsítési programot hajtottak végre. 2008 óta a Gyógynövénykutató Intézet Kft. a PannonPharma Cégcsoport tagjaként, önállóságát megtartva, Pallos József Péter ügyvezető igazgató irányításával, százéves szellemi örökségének bázisán működik tovább, a Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozó védett, 5 hektáros természetvédelmi területén.

„Nem ide, erre születtünk”

Interjú Sáfár Benedekkel és Sáfárné Szabó Viktóriával, a budakalászi kisbetlehem alkotó művészeivel

A város zajától messze, egy borsönyi erdőben laknak három gyermekükkel, lovaikkal, kecskéikkel, összhangban a természettel és egymással. Amikor meglátogattuk őket, egy másik világba csöppentünk, ahol nincsenek tabuk, ahol az alkotás, a szükségletek kétkezi megteremtése a mindennapok szerves része, ahonnan nehéz volt elbúcsúzni.

Sokat gondolkodtam az úton, milyen családi háttér van mögöttek, hogy ilyen, manapság szokatlan utat választottatok.

Benedek: Budán születtem, de Budapest több pontján laktam már gyerekkoromban is. Apám festőművész, anyám is művészi hajlamokkal volt megáldva, mikor találkoztak, de a kapcsolatuk kiszámíthatatlan volt, több ízben különváltak egymástól. 16 éves voltam, amikor a saját lábamra álltam, először a Budai-hegyekre, majd apám raktárhelyiségébe költöztem az otthoni légkör és általában az emberek elől.

Viki: Én a Havanna-lakótelepről, egy szegény munkáscsaládból származom. A szüleim folyton dolgoztak. Mielőbbi munkába állásom reményében, szülői nyomásra egy vendéglátóipari szakiskolába mentem, ahol úgy éreztem, megfulladok. Az én „kitörésem” az volt, amikor átjelentkeztem egy gimnáziumba és végre tanulhattam. Érettségi után fazekas lettem, majd annyira vonzott a művészet, hogy a pécsi egyetemen kötöttem ki szobrász szakon. A művész világban mást tapasztaltam meg szellemileg, mint ami a múltam volt; tiszta gondolatokat, érzéseket, amik akkor célt adtak az életemnek. Aztán találkoztunk Benedekkel és kiköltöztünk a vadonba.

Hogyan találtatok egymásra?

Benedek: Egy művésztelepen találkoztunk. Viki első éves volt az egyetemen és a képzőművész körbe járt szobrászkodni, én pedig kaptam egy helyiséget a fafaragó kör tagjaként. Ott csámborogtam az udvaron, amikor megláttam egy kis figurát munkásruhá-

ban, nyakig mézporosan, ahogy védőszemüvegben és turbánban gyöcködött egy követ. Már messziről megbizsergetett. Pár szót beszélünk, de rá pár napra hozott nekem egy tálca süteményt a műhelyembe és azzal el is kezdődött a közös életünk.

Majd kiköltöztetek a vadonba és egy olyan életformát választottatok, ami meglehetősen eltér az átlagostól.

Benedek: Egy barátunk házában laktunk, de amikor úton volt az első gyerekünk, szerettünk volna külön költözni. Viki barátnője találta ezt a házat, amiről kevés információval rendelkezünk: egy fotóval a házról, tudtuk, hogy rá lehet látni Szokolýára és ismertük az odavezető út turista jelzéseit. Nagy pocakkal, nyár közepén elindultunk túrázni. Amint megláttuk a házat és a környéket, rögtön beleszerettünk. Beköltözéskor az ablakok körül ki lehetett látni, az ajtó nem passzolt a tokjába és alatta befújta az avart a szél. Fiunk születésére már alakítottunk rajta és egy vaskályhával tudunk úgy fűteni, hogy a kicsi is jól érezze magát overálban. Azóta is folyamatosan dolgozunk a házban, de nagyon nehezen halad. Az anyagi lehetőségeink úgy engedték, hogy dönthettünk, új házba fektetünk, vagy tovább dolgozunk a meglévőben, de mi a nehezebb utat választottuk: maradunk, dolgozik bennünk a harci szellem és a makacsság. Ha belegondolsz, honnan indultunk, akkor eddig is ezek tartottak minket életben.

Az iskolába jutás korlátozottsága miatt magántanulók a gyerekeiket, így az éleetek minden pillanatát megosztják egymással.

Benedek: Igen, mindig együtt vagyunk, ami elég disszonáns is, amikor emberek közé megyünk. Egy testként működik a családunk, össze vagyunk kötve tudatilag is, egymás kinyújtott kezei vagyunk.

Ez a családi struktúra nagyon eltér attól, ahonnan jöttetek. Természetesen alakul ez a békés egység, vagy nektek is meg kell küzdenetek a „démonjaitokkal”?

Viki: Vannak démonjaink, nem kevés. Nagyon sokat tanulunk és fejlesztünk. Bennem mindig az dübörgött, hogy csak olyan ne legyen az életem, mint amilyen a szüleimnek volt. Ezzel sokáig eljutottam, de rájöttem, hogy a tagadás nem elég; azt kell tudni, mit akarunk. A szobrászat, a mesterség és a család volt az álomom. Kislány koromban tanítónőset játszottam a babáimmal, most a gyerekeinket tanítom. Semmi nincs véletlenül. Bármilyen szembejön az életünk során, az egy szituációs gyakorlat, ami felkészít a jövőre.

Benedek: Én is éreztem a szeretet hiányát az ifjúságom ideje alatt, bennem is volt egy menekülés. Szerettem volna úgy élni, ahogy most élek: az erdőben lovakkal, családdal. Egy olyan asszonnal, akinek a jelenléte kifejezetten kívánatos az életemben. Viki ilyen. Nem véletlenül találtunk egymásra, csiszoljuk egymást folyamatosan.

Fafaragó és bőrműves vagy, ami egy ritka kombináció az országban. Hogyan alakult a mesterséged?

Benedek: Apám öt évesen tett először lóra és rengeteg hitvány lószerszámmal találkoztam, ezért elhatároztam, én fogok készíteni olyat, amilyenre én is vágytam volna. Egyszer a keresztanyám hozott nekem egy birkaprémot és némi bőrhulladékot játszani. Nagyon megszerettem ezeknek az anyagoknak a szagát és a tapintását. Onnantól kezdve mindig kaptam maradványokat a bőrkereskedésből. Apámmal voltam kézművestáborban, ott csinálhattam bocskort, táskát, amit nagyon élveztem. Szíjgyártó képzés nem volt Magyarországon, így bőrdíszművesnek, szücsnek tanultam. Viszont utáltam gépekkel és ragasztóval dolgozni, így otthagytam és elmentem Molnár Imre bőrműveshez tanulni. Négy évig minden reggel nyolctól ott kezdtem a napom. Nagyon szigorú volt velem, de sokat tanulhattam mellette. A fát mindig is farigcsáltam, már gyerekkoromban is csináltam lándzsát meg kardokat. Míg Molnár Imrénél tanultam, találkoztam Szegedi Bélával, aki a barátom is lett. Ő egy igen tehetséges parasztember, ács és asztalos volt. Szőlői voltak és állattartással is foglalkozott, de bőrtarisznyákat varrt és amatőr szobrászként is kimagasló volt. Faragott és jó érzéssel tudta kiválasztani a legalkalmasabb fákat, amikben fantáziát látott a faragásra. Nála tanultam meg fát vágni, héjazni, hogyan kell megfelelően tárolni a fát. Hétfégenként együtt ácsoltunk tetőt és készítettünk bútorokat. Nekem nem volt sosem állásom, inkább ambícióim voltak; tanulni, fejlődni.

Van olyan kedvenc munkád, amire különösen büszke vagy?

Benedek: Nincsenek kedvenc darabjaim. Ez egy folyamat, olyan, mint egy folyó, ami hömpölyög és néha megcsillannak rajta a hullámok és a tajtékok. A kihívást, tanulást és a problémamegoldást jobban szeretem, mint az eredményt. Szerettem volna, ha az angol királynő rendelne tőlem nyergert, de sajnos ez a vágyam nem fog

Fotók: Hartl-Nagy Tamás

teljesülni. Helyette a japán császárnak sikerült elkészítenem. Kazahsztánban volt egy „aranyember” régészeti expedíció. Ott magyarok is voltak, akik, amikor kazah lovakkal hazalovagoltak, arra kértek, hogy szereljem fel őket csizmákkal és nyergekkel. Több mint 10 évvel később keresett fel egyikük, hogy a japán császárnak a beiktatására küldene egy nyergert Magyar Kormány. Örülök, hogy azt én készíthettem el.

Nagyon ritka mesterség a tiéd. Tovább tudod örökíteni ezt a különleges tudást?

Benedek: Ez a mesterség sajnos kihalófélben van. Nagyon szeretném továbbvinni, továbbadni, ezért is nagyon fontos, hogy felépüljön a műhelyem. Szeretném, hogy a gyerekeim is azt lássák, hogy ez egy olyan élet, amit érdemes folytatni. Azt hiszem, sikerül jó érzéseket kelteni bennük ezzel kapcsolatban, ugyanakkor azt is látják, hogy igen veszélyes.

Hogyan kerültetek kapcsolatba Budakalással?

Benedek: A Mesterségek Ünnepeén találkoztam Kissné Évával a Dunakanyar Népművészeti Egyesület vezetőjével. Volt egy régen készült tarisznyám, amit Éva megcsodált és be is vett az Egyesületbe, aminek később Vácról Budakalászra került a székhelye. A betlehemmél kapcsolatban Uttó Vanda keresett meg a Faluházból, így szövődtek szépen a szálak. Azóta is jelen vagyunk több eseményen, mint például a városnapokon a Mesterségek Udvarában.

A Budakalászi betlehem különleges adventi látványossága a városunknak, amit Vikivel együtt készítettetek el. Elárulsz pár kulisszatitkot?

Benedek: Mivel minden figurának más karaktere van, ezért mind-egyik más fából is készült. Mária és József cserfából készültek, Mária a fa gyökeréből, szimbolizálva, hogy Jézus az ő méhében fogant. A perzsát cseresznyéből készítettem, mert az egy pompázatos anyag, az egyiptomit akácból, ami egy rideg érzetű fa, a szercsen pedig egy rehuült gyertyánból, ami ad az afrikai életérzésnek. Vikivel végig együtt dolgoztunk teljes szimbiózisban. Számolnunk kellett az agyag zsugorodásával, így nekem úgy kellett kialakítanom a helyet a fában, hogy minden tökéletesen illeszkedjen.

Egy Márton napi közösség hozta össze a pénzt rá, mert az akkori önkormányzat felajánlásából nem tudtuk volna megcsinálni. Valójában ettől lett Budakalászé; a maga módján mindenki beletett annyit, amennyit erre fontosnak érzett.

Gulyás Rita

LEGKISEBB HŐSÖK

November 17. a koraszülöttek világnapja

„De mi van avval, aki hipp-hopp,
korán kezdi az életet?
és nem találka, zsúr vagy verseny,
hová korábban érkezett...”

Ilyenkor mentő szirénázik,
nyomában utcák kéklenek,
most viszik azt az újszülöttet,
aki korábban érkezett.”

(részlet Lackfi János:
Aki korábban érkezett című verséből)

November 17-én a legkisebb hősokeket ünnepli a világ, akik születésük alatt és után is sokszor hatalmas, hosszan tartó küzdelmet folytatnak az életben maradásért, egészségükért.

Koraszülöttek azok a gyerekek, akik a várandósság betöltött 37. hete előtt érkeznek a világra. Az elmúlt években minden 8-10. (KSH) gyermek születik idő előtt Magyarországon, ami Európai összehasonlításban magasabb az átlagnál. A folyamatosan fejlődő orvostudomány ellenére a születés körüli megbetegedések és veszteségek leggyakoribb oka a koraszülés, ami kiemelt odafigyelést igényel egy olyan társadalomban, ahol többen halnak meg, mint ahányan megszületnek. A komplikációk előfordulása a betöltött terhességi hetek számával arányosan csökken. A koraszülés okai között egyaránt lehetnek anyai és magzati okok, de olyan rizikótényezők is állhatnak a háttérben, mint a nem megfelelő szociális körülmények és az életmódbeli negatív hatások. A magas koraszülésszám mögött állnak továbbá olyan egészségpolitikai okok is, amik a magyar egészségügyi ellátórendszer esetleges hiányosságaira, illetve olyan döntésekre mutatnak rá, amelyek kedvezőtlenül hatnak a terhesgondozásra.

Budakalászon nem jellemző a rossz szociális háttér, főképp a kitolódott anyai életkor és az ikerterhességek magyarázzák a koraszülések előfordulását.

2020-ban 100 újszülöttből 8 koraszülött volt, ebből 5 iker-gyermek,

2021-ben 104 újszülöttből 5 koraszülött volt, iker-gyermek nem született,

2022-ben októberig 83 újszülöttből 9 koraszülött, ebből 4 iker-gyermek.

Fotó: Kabai Katalin (Kabka)

Traumából indulva

Fenyegető koraszülésnek azt az állapotot nevezzük, amikor a koraszülés elkerülése érdekében kórházban kezelik a várandós nőt. Azonban a koraszülés bekövetkezhet váratlanul is. A gyermek idő előtti érkezése az egész család számára megrázkódtatót jelent. A koraszülötteknek általában azonnali ellátásra van szükségük, így kimaradhat a szülést követő meghitt kontaktus anya és gyermeke között. Az intenzív ellátás miatt az újszülött szülőkkel való folyamatos együttléte akadályozott, és az új élet kezdeti időszakát átítatja az aggodalom.

Slezák Szilvia, Budakalász vezető védőnője kérdésre elmondta, hogy a kórházból való hazajövetel minden születés után tele van bizonytalansággal, de a koraszülést követően fokozottabban. Hazatérésig több eszközzel monitorizálták a kicsiket, ami otthon a szülők felügyeletére van bízva, akik ilyenkor megijednek attól, hogy megfelelően el tudják-e látni a gyermeket. Ebben az esetben a védőnők dolga, hogy megnyugtassák a családot és elmondják: az újszülöttet azért engedték haza, mert már nincs baj, a szülők nyugodtan élvezzék a hétköznapi örömeiket. Sokszor tapasztalható önvádolás az anyákban, hiszen az ő testükkel történt meg az idő előtti szülészeti esemény. Vannak olyan szülők, akik könnyen átvészelik a koraszülés terhét, amikor látják a gyarapodást és a megindult mozgásfejlődést, ám sok szülőben ott lappang a szorongás akár tíz év után is amiatt, hogy vajon milyen következménye lesz a korai világrajövetelnek.

Koraszülött gyermekek fejlesztése

Az idén augusztusban Budakalászon nyílt Kacsaringó Fejlesztőház szakemberei megkeresésemre elmondták, hogy a koraszülött gyermekek fejlődése a korai fejlesztésen túl későbbi életkorban is rendszeres odafigyelést igényel, illetve bizonyos esetekben később is szükség lehet különböző típusú fejlesztésekre. Több területen nehézségek jelentkezhetnek az óvodás és az iskolás korosztályban. Érintett lehet a nagymozgás, a finommotorika, a játék tevékenység, kommunikációs készségek, illetve a társas viselkedés is. Előfordulhat továbbá figyelemzavar, szenzoros zavar, beilleszkedési és tanulási nehézség is.

A fejlesztő szakemberek fontosnak tartják megemlíteni, hogy bár a koraszülöttekre vonatkozó kockázatok magasabbak, nem minden korán érkezett gyermek esetében tapasztalhatók!

Gézungúz Alapítvány- Cseppek Háza

A legkisebb hősökről, munkájukról a budakalászi Gézungúz Alapítvány, Cseppek háza munkatársait, Molnár-Szalai Judit gyógytornászt, okleveles fizioterapeutát, és Csillag Dóra gyógypedagógust, DSZID terapeutát, pszichológust, a Cseppek Háza intézetvezető helyettesét kérdeztük. Az alapítvány Budakalászon havonta 500-600 család ellátását biztosítja a Cseppek Házában. A Gézungúz Alapítvány országos ellátóként, hálózatában éves szinten több mint 3000 család számára biztosít korai komplex ellátást.

Mire utal a Cseppek Háza elnevezés?

A Cseppek Háza egyszerre három dologra is utal. A koraszülöttekre, mint a legkisebbekre, a vízre; hiszen központi szerepet kapott a speciális medence a budakalászi központban, amivel kiszélesednek a lehetőségeink, valamint arra, hogy „cseppenként” sikerült a Cseppek Háza megépítéséhez szükséges anyagi forrásokat előteremteni.

Mitől egyedülálló a budakalászi Cseppek Háza?

Országos szinten öt Gézungúz központunk van, és egy külön szobát építettünk ki a Bács-Kiskun Megyei Kórházban Kecskeméten, a koraszülött intenzív osztály mellett, ahol a legkisebbek számára már a kezdetektől elérhetővé válik a korai Neuro-hidroterápia NHT1., azaz a kádas programunk. A Gézungúz Alapítvány több mint harminc éve folytat rendszerszemléletű, komplex ellátást. Egyedülálló, hogy team munkában dolgozunk, így együttműködés van az öt központ között, ahogy a központokon belül a szakemberek és részterületek között is. A Cseppek Háza másik nagy erőssége az apartmanunk, ami lehetővé teszi a heti intenzív terápiákat olyan családok számára is, akiknek a lakóhelyén az ellátás nehezen lenne elérhető. A fejlesztéshez szükséges egymással szorosan együttműködő összes szakember egy helyen hozzáférhető. Emellett a család kap egy vezető terapeutát, aki segíti, koordinálja az ellátásokat, akár külső intézményekkel is együttműködve.

Miért „rizikóbabá” egy koraszülött?

Az idegrendszer érése egy állandó folyamat. Vannak tünetek, amelyek már a korai életkorban látszódnak, mint a megkésett mozgásfejlődés, izomtónusbeli eltérések, amik a korai fejlesztéssel szépen kiegyenlíthetők, de lehetnek olyan tünetek is, amik később jelentkeznek. Ez az oka annak, hogy nem engedjük el senkinek sem a kezét, akkor sem, ha egy-egy mérföldkő eléréseben sikereket ért el a gyermek (megtanult járni, beszélni), hanem fontos az utánkövetés.

Milyen hidroterápiás módszereket alkalmaznak a Cseppek Háza szakemberei?

Elsősorban a Neuro-hidroterápiát NHT1-et és 2-t alkalmazunk. Terápiás célunk az idegrendszer támogatása és a mozgató-érzékelő szervek összehangolásával kapcsolatos terápia, fejlesztés. Emellett

fontos, hogy támogassuk a szülők kompetenciáját és a korai szülő-gyermek kötődést, ami koraszülöttek esetében nem minden esetben indul zavartalanul. Ebben nagy szerepe van a Neuro-hidroterápia 1.-nek is, amit már újszülött kortól kádban végzünk. Ezt betanítjuk a szülőknek is, hogy otthon folytathassák, így növelve a terápia hatékonyságát. Öt hónapos kortól, az idegrendszer érettségétől függően már medencében folytatjuk a terápiát Neuro-hidroterápia NHT 2. formájában, személyre szabottan, egyéni vagy csoportos közösségben. A medencét kifejezetten a kisgyermek terápiai ellátására alakítottuk ki; speciális, klórmentes fertőtlenítőt használunk, a hőfokot is úgy szabályozzuk, hogy négy hónapos kortól már biztonsággal használható lehessen.

A Huple® egy egyedülálló fejlesztés, ami a budakalászi központban is elérhető, akár otthon is használható.

A Huple® Dr. Schultheisz Judit alapító igazgatónk innovációja, egyensúly és koordinációfejlesztő eszköz, amit a prevenciós és a terápiás fejlesztésben is egyaránt használunk, akár a hidroterápia során, akár a diagnosztikában is. A Huple® gömb kialakítása egy nagyon sajátos, anyaméhre emlékeztető forma, ahol a születés után már elkezdődhet a terápia, a fejlesztés. Az eszköz használatának elsajátítása után a szülők ezt ki tudják bérelni, otthon is tudják alkalmazni.

Sokszor több év is eltelik, amíg egy-egy gyermeket végigkísér a szakmai team. Feltételezem, hogy ez alatt kialakul egyfajta kötődés a családdal.

Nemcsak a családtagok egymáshoz való kötődése tud formálódni egy biztonságos professzionális közegben, de a terapeutával is kialakul egy sok esetben évekig tartó meghitt, bizalmi kapcsolat, ami az együttműködés, a motiváció és a siker egyik alappillére. A nyomkövetést folyamatosan ritkítjuk, de vannak olyan családok is, akik még az iskolából is küldik nekünk a videókat. Az intézményünkben az első három év a fókuszéletkor, de óvodásokkal is foglalkozunk.

Gulyás Rita

Gézungúz Alapítvány-Cseppek Háza

Adószám: 19650823-1-41

Számlaszám:

UniCredit Bank Zrt. 109180001-00000411-38110018

HITÉLET

IMÁDKOZZUNK FOLYAMATOSAN, MEGÁLLÁS NÉLKÜL

Néha megvalósíthatatlannak tűnnek bizonyos üzenetek a Szentírásból. Ilyen Pál apostol felhívása a folyamatos, véget nem érő imával kapcsolatban (I. 1. Thes 5, 17; Efez 6, 18). Valóban elérhetetlen ideáról beszélünk? Vagy talán csak egy bizonyos kör számára megvalósítható a cél? Vagy egy olyan tanácsról lenne szó, amely alkalmazható minden egyes keresztyénre?

„A Szentlélek ott lélegzik, ahol akar (Jn. 3., 8.). A szüntelen ima, amikor az agyunk és a szívünk összekapcsolódik. Az ilyen állapot óriási megfeszítés eredménye, amely egyben égi ajándék is. A tapasztalat azt mutatja, hogy ilyen áldásban kevesen részesülnek. Ez azonban ne törje le a lelkesedésünket! Első lépésként meg kell határozni azokat az imákat, amiket minden nap ugyanabban az időben szándékozunk mondani. Az imádkozás alatt semmi mással ne foglalkozunk. Az imalánc egy kezdő lépés, amelynek a hatására a tudat fokozatosan figyelemre, illetve az imához szükséges hangulatra összpontosítja, és minden más elterelő gondolatot kizár.

A következő lépés az úgynevezett „holt idő” imával töltött idővé alakítása. Holt idő, amit utazással, sorban állással, várakozással töltünk. Városi körülmények között rengeteg ilyen idővel számolhatunk, amiket könnyedén imádkozásra fordíthatunk. Ezzel a módszerrel az emberek azokat a perceket, amikben általában türelmetlenek, kivételes tudati aktivitással tölthetik. Az imarend

rendes betartásával, és a „holt idő” imában töltött idővé alakításával a belső ember fokozatosan rutint szerez az imádkozásban és lassan folyamatos imában töltött állapotot ér el. Ki kell hangsúlyozni, hogy a cél nem bizonyos technika elsajátítása, hanem Isten Tekintetének ránk irányítása (Zs. 5.,5; 13., 2; 31., 22; 52., 2).

Isten mindent lát, tekintete mindent átfog és mindent felügyel, de nem minden ember vonzza áldó tekintetét, csak azok, akik igyekezetükkel kiérdemlik. Ez az igyekezet nem csupán az imát, a figyelmet foglalja magában, hanem a megbánást, a bűnbánatot, illetve a Tízparancsolat által vezérelt életmódot is (Zs. 118.).

Ami a testnek a lélegzés, az a léleknek az ima. Az egészséges ember pedig állandóan lélegzik.

*Zoran Zivic, parókus,
Budakalászi Szerb Egyházközség*

„LELKEM IS CSUPA RESZKETÉS, ÉS TE, URAM, MEDDIG KÉSEL?” (6. Zsoltár 4. verse)

Szabad-e panaszkodni Istennek? Jó dolog-e, amikor Istennek kiöntjük a keserűségünket, amikor imáink nem csendes odaszánással telnek meg, hanem hangos, talán zúgolódásnak tűnő felkiáltásokkal? Lehet-e az Isten elé kétségeinkkel járulni, dicséret, imádat helyet gyengeségeinkről, félelmeinkről beszélni Neki?

Isten igaz és szerető isten. Olyan valaki Ő, aki jobban értékeli az őszinteség törekénységét a vallásosság szilárdságánál.

„Hiszen a véresáldozatot nem kedveled, és ha égőáldozatot adnék is, nem vennéd szívesen. Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat. A töredelmes és megtört szívet nem veted meg, Istenem!” (1. Zsoltár 18-19. verse)

Isten, amikor felé fordulunk nem kér többet, mint amivel rendelkezünk, ha bűnös szívünket tudjuk vinni Elé, bukásainkat, kétségeinket, akkor örömmel veszi közeledésünket. Nem fennkölt imákat kér tőlünk, hanem őszinte szavakat. Ha többel nem rendelkezünk,

elegendő Neki annyi hit is, amivel azt tudjuk mondani: „Hiszek Uram, segíts hitetlenségemen!” (Márk evangéliuma 9:24.)

Ha ma nem állsz készen arra, hogy Istent dicsérd, hálát adj, mondd el, öntsd ki a szívedet Neki, mondd el, miért haragszol Rá, mi akadályozza hálaadásodat!

Ha ma nem érzel hitet a szívedben, nehéz Istenbe helyezni bizalmadat, mondd el Neki, kérd, hogy Ő teremtsen hitet a hitetlenséged közepette!

Nem kell mást, jobbat, szebbet vinni Isten elé, Ő arra hív, hogy az igazat, a valódit vigyük. Ebben a szabadságban tapasztalhatjuk meg igazán Isten valóságát, jóságát, szentségét. Élünk hát ezzel a lehetőséggel!

*Kiss Péter, lelkipásztor,
Budakalászi Evangéliumi Közösség*

HALOTTAK NAPJA – KICSIT MÁSKÉPP

Mélységesen megrázó ott állni valakinek a koporsójánál és látni a síró, zokogó hozzátartozókat. Amikor pedig mi saját magunk éljük át egy szeretett személy elvesztését, a lélek végtelen sötétségben vergődik. Ilyenkor mindannyiunkban felmerül a kérdés, a kétely. Vajon végleg, örökre elveszítettük-e azt, akivel a léleknek minden szála, a szeretetnek, vérnek ezernyi köteléke egybefűzőtt és összeforrasztott? Van-e másvilág? Él-e szeretünk lelke és mi történik vele? Viszontlátjuk-e valaha? De a sír néma, drága szeretünk nem válaszol, a koporsó hangtalan. Ilyenkor szinte mindenkinek megfordul a fejében, mi lesz majd velem is a halálom után. A másvilági élet és a viszontlátás hite és reménye nélkül semmi sem vigasztalná, enyhítené gyászunkat. Az életnek nincs értelme, ha annak vége a sír. A sírgödör nem lehet mindent elpusztító borzalom. A Katolikus Egyház a feltámadás és az örök élet hitét, az ebből fakadó reményt hirdeti és vallja: „Hiszek az örök életben!”. De azt is tanítja, hogy ha a kegyelem állapotában halunk is meg, a halál után tisztuláson kell keresztül mennünk. Ezért minden év november 2-án megemlékezik minden elhunytól, különösen a tisztítótűzben szenvedő lelkekről.

Sajnos még a katolikus hívők többsége is megfélekedzik a tisztítótűzre vonatkozó tanításról és nem törődik azzal, hogy segítsen az ott szenvedő lelkeken. Miért fontos ez? Mert Isten a legcsekélyebb hibát is végtelen szigorral bünteti. Ezek a hibák csak a mi szemünkben tűnnek csekélynek, nem Istenében. Mivel az Ő végtelen szentségét sérti, a legcsekélyebb áthágás is nagy engesztelést követel. Ez nemcsak arra kell, hogy ösztönözzön bennünket, hogy részvétellel legyünk a szenvedő lelkek iránt, hanem arra is, hogy éberrel munkálkodjunk a saját üdvösségünkön is. Amikor novemberben virággal díszítjük a sírokat és gyertyát gyújtunk szeretteink emlékére, jusson eszünkbe az is, hogy mennyire szomjaznak a mi imáinkat. De ne csak az év egy hónapjában, vagy egy napján tegyük ezt meg értük, hanem minden nap, mindenkor és mindenhol.

Varga Zoltán,
plébános,

Budakalászi Római Katolikus Egyházközség

MIRE JÓ A BIBLIA?

A Tízparancsolat első parancsában így mutatkozik be Isten a zsidóknak: „én kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgálat házából”. Értjük ezt az üzenetet és fontosnak is tartjuk ezt a gondolatot, hogy az emberi rabságból szabadulás kell, hogy ez időnként megadatik, és hogy a világnak ezt a csodálatos rendjét – hogy van szabadulás – a Fennvaló így határozta el. De én most arra akarok rámutatni, hogy ezt a nagy igazságot milyen érthetően őrzi számunkra a Biblia: az Egyiptomból való szabadulás nem más, mint egy fordulatos, lélegzetelállító történet! Azt szeretjük a Bibliában, hogy nem csak elmélet, hanem gyakorlat is.

Lássuk ezt a történetet! A zsidók rabokká válnak Egyiptomban, de Isten elhatározza, hogy kiszabadítja őket. Mózes csecsemőként különleges módon marad életben (mózeskosárba teszik), a fáraó lánya neveli fel, aztán felnőttként meglátja az égő csipkebokrot, és megérti, hogy neki kell vezetnie a népét. A fáraónak esze ágában nincs őket elengedni, de a tíz csapás végül jobb belátásra indítja, így végül eljön a szabadulás napja. De az útrakelöket rögtön üldözni kezdi a fáraó, a Vörös-tenger kettéválik, a zsidók száraz lábbal kelnek át, utánuk pedig a már összezáródó víz elnyeli a fáraó hadait. Itt kezdődik a negyvenévnapi pusztai vándorlás. Nem sorolom tovább az eseményeket, mert a lényeg, hogy részletesen, átélhetően, világosan van megírva, hogy Isten megszabadítja az övéit.

A Biblia távol van tőlünk? Inkább a lehető legközelebb. Mert a szentírók nem felejtették el, hogy mi érdekel minket igazán: hogy ki vagyunk-e szabadítva a rabságainkból! A történetfüzér a szabadulást járja körül és hagyja nekünk örökölni. Az is szép,

ha magunkban mondogatjuk, hogy „Isten megszabadít”, vagy „a szabadság fontos dolog”, meg hogy „legyünk szabadok”

De mennyivel jobb a bibliai történet! Lehet olvasgatni, lerajzolni, megfilmesíteni, színjátszó körben felidézni, észben tartani, csodálni és a részleteiben újra meg újra felfedezéseket tenni. A szent történet belénk költözik, részünké válik. Ezért olvassuk a Szentírást.

Bereczky Örs, református lelkész,
Budakalászi Református Gyülekezet

REKORDSZÁMÚ RÉSZTVEVŐ AZ ŐSZI TÓFUTÁSON!

Fantasztikus részvételi csúcs született: minden előzetes várakozást felülmúlva, több mint 1200-an neveztek az őszi Tófutásra! A térség legnépszerűbb szabadidős sporteseményét október 15-én, szombaton délelőtt rendezték meg a budakalászi Omszk-tónál, és a szervezők számos kategóriában, több távon hirdették meg a küzdelmeket.

Kellemes, napos idő várta a Tófutás résztvevőit, és már reggel nagy volt a sürgés-forgás az Omszk-tó Tanító utcai oldalán. A regisztráció 9 órakor kezdődött, 10 órától pedig a különböző kategóriák rajtjai következtek a programban. A közös bemelegítést követően először a 10 kilométeres táv indulói startoltak el, és a Lupa-tó, majd a Duna-part érintésével a gáton futottak vissza a versenyközpontba. Az első helyet végül Koller Dániel szerezte meg, de dicséret illet minden sikeres célba érkezőt.

Az első rajt után nem sokkal következett a többi is. Egy, illetve két kört futhattak az óvodások, az alsó és felső tagozatos általános iskolások, a juniorok, a felnőttek és a szenior korcsoport tagjai, ki-ki felkészültsége és kedve szerint. A rendezvényen való részvétel ingyenes volt, az érdeklődőket kísérőprogramok is várták így mindenki jól érezhette magát a délelőtti folyamán. Kategóriánként a leggyorsabbak pólót kapnak, az első három helyezett érmet és ajándékot vett át.

A szervező Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár a zárást követően arról tájékoztatót, hogy fantasztikus új részvételi csúcs született: a kísérőkkel együtt 1221-en vettek részt az őszi Tófutáson! Gratulálunk minden indulónak és a rendezők lelkes csapatának is!

A jótékonyági büfé bevételét a 120 éves Kalász Suli gyermeknapra ajánlották fel.

Fotók: Hartl-Nagy Tamás

Elhunyt Sallai Zsuzsanna ultrafutó

Mély megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy október 13-án Sallai Zsuzsanna ultrafutó hosszú és nehéz betegségben elhunyt.

Sallai Zsuzsanna ultrafutót, a Visszadobtak című könyv íróját, aki ismerte, szerette, tisztelte, sokan példaképként tekintettek rá. Mindenkihez, aki a közelébe került, volt egy bátorító, kedves szava, amivel lendületet varázsolt a környezetébe. Mindig, minden helyzetben bizakodó, kitartó, reményteljes, hűséges és odaadó volt; feleségként, anyaként, barátként, futóként, bloggerként. Veszteségeit, betegségét méltósággal viselte, küzdelmeit mindig mosolyogva, másokért aggódva harcolta meg.

Részvétünk a családjának, barátainak és mindenkinek, aki gyászolja őt!

Változások a gyermekek sürgősségi ügyeleti ellátásában

2022. szeptember 1-től a gyermeksebészeti és gyermektraumatológiai ügyeleti ellátás beutalási rendje és területi beosztása, valamint a a gyermek fül-orr-gégészeti, légúti és nyelöcső-idegentest ügyeleti ellátás beutalási rendje is módosult a Közép-magyarországi régióban.

2020 tavaszától a Bethesda Gyermekkórház korszerű, 11 fekvő és 29 járóbeteg-szakellátása gondoskodik a budakalászi gyermekről is. Az ügyeleti ellátás eddigi megszokott rendje azonban

idén szeptembertől változott. Budakalász a Közép-Magyarországi régió ÉSZAKI részéhez tartozik.

A gyermektraumatológiai sürgősségi, a gyermeksebészeti sürgősségi, a gyermek fül-orr-gégészeti, a légúti és nyelöcső-idegentest ügyeleti ellátás 2022. szeptember 1-től érvényes beutalási rendjét megtalálják a budakalasz.hu oldalon.

Az ügyeleti beosztás követésére, az aktuális ügyeletes intézmény keresésére a továbbiakban is bátran használják a gyermekszos.hu-ként megismert ügyeletkeresőt, mely jelenleg **sürgősség.info** néven érhető el. Az ügyeletkereső a változtatások szerint frissítésre kerül.

EGÉSZSÉG

A budakalászi vizsgálat eredményei

2012–2014 között a Semmelweis Egyetem szív-érrendszeri állapotfelmérést végzett Budakalászon. A két fázisban megvalósuló szűrés eredményeképpen 2420 fő állapotát mérték fel. Örömmel tapasztaltuk a helyi lakosok motivációját a részvételre. Nem volt ez másképp 2019-ben sem, amikor utánkövetést végeztek, amelynek keretében 502 főt ismét megkerestek. Arra voltak kíváncsiak, hogy a résztvevők emlékeznek-e még a 2012–2014 között történt vizsgálatra, a szív-érrendszeri rizikóbecslés milyen hatással volt egészségmagatartásukra, valamint hogyan érzik magukat a vizsgálat időpontjában. 225 férfi és 277 nő vett részt a vizsgálatban, életkoruk 45–98 év volt.

Az 502 fő közül 64,34% nem emlékezett helyesen a 2012–2014 közötti vizsgálatban megállapított rizikóbesorolásra, ettől függetlenül magára a vizsgálatra és a rizikóbecslésre emlékeztek, és az akkori szív-érrendszeri betegségekre vonatkozó rizikó visszajelzése nyomán 189 fő (37,6%) tett is valamit az egészségéért. Közülük 107 fő (21,3%) fordított figyelmet az egészségesebb étkezésre, 88 fő (17,5%) a sportra, 44 fő (8,8%) a stresszcökkentésre. 30,3% nyilatkozott úgy, hogy nagy vagy nagyon nagy hatással volt a vizsgálat az életére az azt követő egy évben. A résztvevők 24,7%-a pedig úgy érezte, akkori életére is nagy vagy nagyon nagy hatással volt a 2012–2014 között történt rizikóbecslés.

Ami fantasztikus eredmény, hogy a résztvevők 73,5%-ának változott pozitívan a két vizsgálat között eltelt időben az egészségmagatartása. Az eredmények azt mutatják, hogy azok, akik tudatosabbak az egészségüket illetően, jobban, egészségesebbnek is érzik magukat, reménytelibbek és erősebb társas kapcsolatokkal rendelkeznek. Ezzel párhuzamosan pedig kevésbé stresszesek, és a szív-érrendszeri rizikójukat is alacsonyabbnak ítélik.

Számos egyéb vizsgálat is alátámasztja, hogy az egészségtudatosabb emberek általában derűsebbek, elégedettebbek, kevésbé hajlamosak a depresszióra, és kevésbé érzik magukat stresszesnek. Nagyon szépen köszönjük mindenkinek az eddigi együttműködést!

Az életmódváltást sosem késő elkezdni! 2022–2023 során ismét felkeresnek 400 főt, hogy újra felmérjék a szív-érrendszeri állapotukat. Ezúttal a 45–65 év közöttieket vizsgálják. A program során a résztvevőknek az állapotfelmérés után lehetőségük lesz egy éven át részt venni sportfoglalkozásokon, táplálkozási tanácsadáson, valamint egészségmagatartás témájú klubfoglalkozásokon. Ezzel támogatják a helyi lakosokat az egészséges életmód kialakításában és fenntartásában. Ezt követően ismét felméri egészségügyi állapotukat és egészségmagatartásukat. Amennyiben érintett, a részletek kapcsán a háziorvosa keresni fogja – tájékoztatta lapunkat a szervezők képviselőjében Borenszki-Gutási Éva.

ALZ
HEI
MER

Beszéljünk nyíltan,
tabuk nélkül
az időskori demenciáról!

Meghívjuk Önt és Kedves Családját az Alzheimer Café rendezvényére a Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár Dísztermébe (Budakalász, Szentendrei út 9.)

2022. november 16. 17.00 A belépés díjtalan.

ELŐADÓK: Kollár István, az Alzheimer című film alkotója és Fehér Zita demencia szakápoló

RÉSZTVEVŐK: Dr. Göbl Richárd, Budakalász Város Polgármestere, az esemény védnöke, Dr. Nagy Zsuzsanna pszichiáter szakorvos, a Kalászi Idősek Klubja munkatársai és Balogh Csaba képviselő, a rendezvény szervezője

Szeretettel köszöntjük Budakalászi Város legfiatalabb lakóit!

Dancs Lilien
Filep Keve Zente
Horváth Enéh
Kamarás Emma
Katona Kornél
Kolumbán Boróka
Suhajda Kende

Sok szeretettel gratulálunk!
Isten éltesse őket és családjukat!

Gyűjtés Kárpátaljára

A budakalászi reformátusok már a februárban kitört orosz-ukrán háború előtt is kb. évi 1 millió forinttal támogattak két kárpátaljai falut: Palágykomoróc és Bótrágy magyar református gyülekezeit. Amikor kitört a háború, újra gyűjteni akartunk, de nem tettük! Hogy miért? Arra számítottunk, hogy a kezdeti lelkesedés és figyelem idővel elfogy, és akkor még jobban fog jönni a segítségünk. A számításunk bevált: a háború elhúzódott, a véres híreket megszoktuk, nyár óta pedig elapadt a kárpátaljai segélyezés. Pedig nagy szükség volna rá, hiszen mindkét gyülekezetben segítik a menekülteket – ugyanis az ukrán menekültek nagyobb része nem lépi át a határt Európa felé, csak áthúzódik Ukrajna nyugati részére, részben Kárpátaljára. Mindkét gyülekezetben felkarolták az egyedül maradt nőket, családokat – hiszen a férfiak többsége Magyarországra menekült a katonaság elöl.

A budakalászi reformátusok most szeptember 16. és október 16. között újabb 900.000 forintot gyűjtöttek össze, de az adventi időszakban újabb adakozásba kezdünk. Szeretnénk ebbe minden budakalászit bevonni, aki együttérzéssel gondol

azokra a határon túli magyar testvéreinkre, akik egy háborúban lévő országban élnek napról-napra, magyar árak mellett, kb. 20-30.000 forintot érő nyugdíjából és ennél valamivel nagyobb fizetésekből. Közben minden férfit behívhatnak katonának, hogy a fronton jó eséllyel meghaljon Ukrajnánél - azért az országért, amelyet orvul megtámadott nagyobb szomszédja. A rezsiárak miatt mi magyarországiak is nehéz tétre készülünk – de mit szóljanak azok a magyarok, akiknek a hétköznapi, beszélgetési, istentiszteleti semmiben nem különbözik a miénkétől, csak éppen a szegénység fenyegető és a férfiak élete forog kockán.

Most van igazán szükség az adományra, az odafigyelésre! Támogassuk együtt Kárpátalját, a háború miatt szenvedőket!

Aki támogatni szeretné Bótrágy és Palágykomoróc református gyülekezeteinek szociális programjait, kérjük, hogy „Kárpátalja” megjegyzéssel utaljon a Budakalászi Református Egyházközség számlaszámára: Unicredit Bank 10918001-00000034-51690008, vagy keressen minket (Kereszt u. 7, tel. 391-006 és 30/690-0788)!

*Bereczky Örs, református lelkész,
Budakalászi Református Gyülekezet*

HIRDETÉSI LEHETŐSÉG A BUDAKALÁSZI HÍRMONDÓBAN

A Budakalászi Hírmondó print változata évente 10 alkalommal, 32 oldalon 4500 példányban jelenik meg, és a város összes háztartásában olvashatják. Az újság online változatban is elérhető. Lapunk színvonalára jóleső visszajelzés az egyre gyakoribb hirdetési igény. Úgy döntöttünk, hogy szeptembertől eleget teszünk ennek, és lehetőséget adunk a budakalászi, illetve a régiós szolgáltatások, termékek bemutatására negyed, fél és egyoldalas felületeken. A hirdetéseknek meg kell felelniük a reklámetikai és a lap által képviselt szakmai elvárásoknak. További információ a 06-26-340-266-os telefonszámon, illetve a kommunikacio@budakalasz.hu emailcímen kérhető.

HIRDETÉSI MÉRETEK ÉS TARIFÁK

Méret	nettó	+áfa	bruttó (forint)
1/1	100.000	27.000	127.000
1/2	60.000	16.200	76.200
1/4	40.000	10.800	50.800

Kabátkampány a Faluház udvarán

A szegénység, rászorultság nem lehet bélyeg senkin. Az Önkormányzat szociális munkatársainak és a szakbizottság képviselőinek kezdeményezésére a hideg idő beálltával különleges kabátkampány indul.

Fázik? Vegyen el egy kabátot!
Nem szeretné, hogy mások fázzanak?
Hozzon egyet!

A Faluház udvarán felállított sátor alá kihelyezett ruhaállványon sorakoznak a felajánlott kabátok. A nyitva tartási idő alatt ide lehet jönni és lekasztani egy megfelelőt, illetve itt lehet a felajánlott télikabátokat elhelyezni. A szervezők hálásan köszönik! Egyet kérnek: a felajánlott kabát legyen tiszta és ép. Ha a kezdeményezésre az Ön szíve is felmelegszik, vigye hírét, hogy vannak még csodák. Kapaszkodjunk össze a bajban!

BUDAKALÁSZI
HÍRMONDÓ

Budakalászi polgárainak lapja • Stadtblatt für Kalasch • Лист грађана у Каласу

Felelős kiadó: Dr. Deák Ferenc
Szerkesztők: Orosz Ferenc, Péterffy Gábor
Munkatársak: Gulyás Rita, Urbán Ákos
Fotók: Nagy Tamás, Szabó Zoltán
Tördelés: Ali Vali
Nyomatás újrapiapír felhasználásával:
Print Brokers Team Kft.
E-mail: hirmondo@budakalasz.hu | **Telefon:** 06 26/340-266

A Faluház novemberi programajánlója

ALZHEIMER
Café

Beszéljünk nyíltan,
tabuk nélkül
az időskori demenciáról!

Meghívjuk Önt és Kedves Családját az Alzheimer Café rendezvényére a Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár Disztermébe (Budakalász, Szentendrei út 9.)
2022. november 16. 17.00 A belépés díjtalan.

ELŐADÓK: Koltár István, az Alzheimer című film alkotója és Fehér Zita demencia szakpóroló
RÉSZTVEVŐK: Dr. Göbl Richárd, Budakalász Város Polgármestere, az esemény védnöke,
Dr. Nagy Zsuzsanna pszicháter szakorvos, a Kalászi Idősek Klubja munkatársai és Balogh Csaba képviselő, a rendezvény szervezője

BUDAKALÁSZ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

A rendezvény támogatója
Budakalász Város Önkormányzata

November 16-án 17 órától Alzheimer Café. Az esemény nyitott, mindenkit szeretettel várnak, akinek kérdései vannak a betegséggel kapcsolatban, esetleg érintett hozzátartozó révén vagy személyesen. A budakalászi Alzheimer Café védnöke dr. Göbl Richárd polgármester, neurológus szakorvos. A belépés díjtalan.

November 19-én 21 órától Budakalász mulat - Retro Party. Elővételben megváltott jeggyel látogatható.

November 20-án 10:00 – 18:00 óráig Vízkonferencia.

November 25-én 17 órától Írás-történelmi előadás.

November 25-én 17 órától Adventi batyus traccsparty.

November 25-én 19 órától Magyar Vándor – Végvári Tamás úti beszámolója Madeiráról.

November 18-án 18 órától „15 éves a Kamp Kapelle” jubileumi gálakoncert, a Kalász Művészeti Iskola fúvószenekarának 15 éves évfordulója alkalmából. Meghívott vendégek: Lustige Schwaben kórus, Alpenrose Táncegyüttes, Rozmaring Szerb Táncegyüttes.

November 19-én 8:00-12:00-ig Ládafia Garázs vásár. Várjuk szeretettel az árusító (számukra kedvnyitás 7 óraker) és vásárló érdeklődőket egyaránt egy közös kincsvadászatra! Jegyek kaphatók a tixa.hu oldalon.

November 19-én 14:00-18:00 óráig Szent Korona délután. Előadás-sorozat a történelmi alkotmányról Dr. Varga Tibor vezetésével.

A Faluház programjairól részletesen a koskarolyhm.hu oldalon olvashatnak.

November 26-án 19 órától Katalin Bál. Fellép a Budapest Showtime Premium Live Band. Welcome drink és vacsora. Jegyek kaphatók a Kávézóban hétköznaponként 14-18 óra között.

Adventi hétvégék a Kárpátok Óre szobornál november 26., december 03., 10., 17. 16 órától.

Mentáskert östermelői piac csütörtökönként 14:00 – 18:00 óráig.

ADVENTY GYERTYAGYÚJTÁS

**2022. NOVEMBER 26. 16⁰⁰
A NYITNIKÉK OVI MŰSORA**

**2022. DECEMBER 03. 16⁰⁰
A KALÁSZ SULI ELŐADÁSA**

**2022. DECEMBER 10. 16⁰⁰
A TELEPI OVI MŰSORA**

**2022. DECEMBER 17. 16⁰⁰ -
A PATAKPART ISKOLA
ELŐADÁSA**

A DEKORÁCIÓK A TELEPI SULI SEGÍTSÉGÉVEL KÉSZÜLNEK

HELYSZÍN A KÁRPÁTOK ŐRE SZOBOR ELŐTTI TÉR

TEA, KÜRTÖSKALÁCS ...

